

01323420

ZP-UP

611 Tlx: 1174-910

1994. 11. 28.



A számítógép ördöge

Kerekes Sándort megszavazták

A rektor elfogadta Veress József lemondását

Az egyetemi tanács november 14-én alig egyórás ülést tartott. Tizenhat támogató, egy ellenző és egy tartózkodó szavazat fogadta Kerekes Sándor egyetemi tanárnak a *gazdálkodási kar dékáni posztjára* benyújtott pályázatát. Kerekes Sándor ennek alapján *három évre lett dékán*.

Ezt követően az egyebek keretében tájékoztatást adott a rektor arról, hogy a *business schoolok világszövetsége idén első ízben, és a kelet-európai intézmények közül elsőként meghívta az egyetemet rotterdami tanácskozására*. A meghívás jövőre is érvényes. 1996-ban pedig az egyetem előterjeszti tagfelvételi kérelmét. Ugyanezen a tanácskozáson kapta a rektor azt a hírt, hogy az európai business schoolok szövetsége még idén tagjelöltnek ismeri el az egyetemet. Amennyiben a tagfelvétel megtörténik, a közgazdász diplomája azonos értékűvé válik, mint bármely hasonló európai intézmény diplomája.

Bejelentette a rektor azt is, hogy Szabó Kálmán professzor idén december 31-i hatállyal saját kérésére nyugdíjba megy. Balásházi Mária vezetésével, Hrubos Ildikó és legfeljebb két diák részvételével bizottságot hozott létre az egyetemi tanács. Feladata az lesz, hogy az egyetem által az őszi félévben beszédett – a küszöbönálló új országos rendelkezésekhez alkalmazkodó, de a jelenleg hatályos 1987-es szabályozással ütköző – eljárási díjak és az azokat megáramadó hallgatói kezdeményezés nyomán előállított helyzet megoldására javaslatot dolgozzon ki.

Az egyetem graduális képzésének fejlesztésére benyújtott FEFA-pályázat ötvenmillió forintot nyert, a felhasználásával kapcsolatos egyeztetés folyik. Pénzt kaptak az egyetem Ph.D programjai is: a teljes idős hallgatók ösztöndíjként tizennyolcezer forintot, a programok pedig egyenként másfél-két és fél millió forintot dologi, tárgyi kiadásokra.

Vita bontakozott ki a testületben a *társadalomtudományi szakokon végző hallgatók diplomájáról*. Mint ismeretes, minisztériumi döntés kérésére az érintett hallgatók jelenleg csak például „okleveles közgazdász politológia szakon” elnevezésű diplomát kaphatnak. Ennek közgazdász részét megszolgáló a hallgatóknak egy-egy gazdálkodási, illetve közgazdasági mellék-szakirányt kell elvégezniük. Zalai Ernő aggályosnak találta, hogy az egyetem ilyen csekély és esetleg szerető stúdiumot teljes értékű közgazdászdiplomával ismer el. Az egyetemi tanács átmeneti időre elfogadható helyzetnek találta azt, amit Zalai Ernő kifo-

gásolt. Attól kezdve, hogy a minisztérium akkreditálja az illető társadalomtudományi szakokat, diplomájuk elnevezése például „politológus közgazdász” lesz.

Gubcsi Lajos Levente bejelentette, hogy a hallgatói tagozat tizenöt tagja közül Kovács Barnabásnak, Horváth Róbertnek, Kállai Szilárdnak, Abonyi Csabának és Regényi Csabának lejár a mandátuma, ő maga pedig tanulmányaira hivatkozva lemond.

Végezetül a rektor Veress József rektorhelyettes lemondására tért ki. „A rektorhelyettes kiváló munkatársam volt, teljes mértékben megbízhatom benne, munkáját nagyon értékelem, működését távollétében az egyetemi tanács ülésén is szeretném megköszönni, a jövőben is ugyanolyan érdekesekkel fogok iránta viselkedni, mint az eddigiekben, mert nagyon sokat segítettem nekem és kiváló munkatárs volt. Nem örülök neki, hogy január 31-től nem lesz a munkatársam, nem tudok mást csinálni, mint elfogadni a döntését. Egyheti gondolkodási időt adtunk magunknak, ez alatt nem változtatott az álláspontján” – mondta Andorka Rudolf. Az egyetem mielőbb kiírja a Veress József eddigi munkakörével nagyjából megegyező munkára szóló pályázatot, azzal a különbséggel, hogy az nem első rektorhelyettesi, hanem rektorhelyettesi posztra szól majd.

M. G.

Agrárdilemmák

Két jól felkészült politikussal találkozhatott a politikatudományi tanszék Tárcautókor a Közgázon című vitasorozatának közönsége Lakos László (MSZP) földművelésügyi miniszter és Raskó György (MDF) személyében november 9-én. Mindketten érthető mondatokban beszéltek, eléggé világosan fejtették ki mondanivalójukat, s ami még fontosabb, mindezt röviden tették. Ami azt illeti, még az is kiderült, hogy

mi az igazi ellentét közöttük.

(Politikusokról lévén szó, ez nem kevés, hisz ennek a szakmának az egyik alapvető sajátossága, hogy művelői megideologizálva fogal-

mazzák meg az általuk képviselt érdekeket.)

Természetesen szinte teljes volt az egyetértés közöttük az olyan általános kérdésekben, hogy kell-e hosszabb távú mezőgazdasági program Magyarországon (kell), hogy a minisztérium szerepét csökkenteni kell-e (csökkenteni kell), vagy hogy a szakmai szervezeteknek, a terméktanácsoknak, az agrárkamarának nagyobb szerepet kell-e adni az ágazat ügyeinek intézésében, mint eddig (nagyobbat kell). A vita az aktuális konkrétum körül bontakozott ki a két szakember között. Nevezetesen a kormány szövetkezeti törvényjavaslatának azon pontja körül, hogy a szövetkezetekkel kapcsolatos stratégiai döntéseket csak a tagság többségének egyetértésével lehessen meghozni.

Lakos László mindjárt fel is tette a kérdést vitapartnerének, hogy

voltaképpen mi is ezzel a baja? Miért mondta erre az egyik ellenzéki szakértő, hogy

ez a rossz téveszelnők törvénye?

Válaszul egy kerek kis közgazdasági elméleti fejtegetést kapott. Ennek lényege, ha jól értettem, az, hogy a szövetkezet egyszerű tagjai nagyon könnyen manipulálhatók. (Ennek alátámasztására Raskó György egy szocialista párti parlamenti felszólalást idézett, amely éppen emellett értelt a szocialista képviselők tapsától kísérve.) 15 százalékos béremeléssel, a nyugdíjas tagoknak egy kis karácsonyi ajándék juttatásával elérhető, hogy a tagok kétharmada a szövetkezeti

elnököt tartsa a legjobb embernek

a faluban. Így viszont lehetetlenné válik, hogy verseny alakuljon ki a szövetkezeti vagyontárgyak működtetéséért. Külső befektetők nem szerezhetik meg ezeket, csak akkor, ha a szövetkezet tudatos

tulajdonosai, azaz a tagok egy tudatos kisebbsége dönthet a vagyontárgyak felett, adott esetben átadhatja azokat olyan külső jelentkezőnek, aki jobb vagyonezelést ígér a szövetkezet vezetőinél.

Lakos László, mint gyakorló téveszelnök, az ilyenfajta manipulációt kevésbé tartotta véghezvihatónak, tekintve, hogy az elmúlt 23 év alatt 18-szor választották újra, ebből 5-ször az elmúlt években. Többi kollégája is hasonlóan járhatott: nem valószínű, hogy az ilyen sűrűn ismétlődő választások mindegyike manipulálható. Másik ellenérve az volt, hogy a téveszkek számos termelési ágából összeálló gazdasági szervezetek. Ott ilyen résztevékenység közül mondjuk három veszteséges és kettő nyereséges. Az utóbbiak tartják el az előbbieket, nyilván a jobbak hasznosítására akadna külső jelentkező. Ha azok könnyen megkaphatják, amit akarnak, akkor

szétválik a jó munka a rosszról,

és zsíros biznissz a rossz üzlettlől, és persze elkülönülnek a mezőgazdaság napos oldalán sűtkérezők az árnyékban maradóktól.

vetség az egyetem aulájában 1994. november 25-én a közgazdasági szakállás 50. évfordulója alkalmából, megszervezte Hertelendy Jánosnak az aulában levő emléktábláját.

HERTELENDY JÁNOS

1924. január 30.–1945. január 2.

Másodéves közgazdász egyetemi hallgató. A német megszállás után csatlakozik a német- és nyilasellenes csoportokhoz. Valamennyi egyetem közül talán a Közgazdaságtudományi Karon a legerősebb a megszállók elleni mozgalom. Kifejezetten illegális szervezetek jönnek létre. A Közgazdaságtudományi Ifjúsági Egyesület sokszorosítógépén születtek a nyilasok elleni röpiratok. A Németországba való kitelepítés elleni tiltakozás már robbantásos merényletekben csúcsosodott ki. Olyan tömeges arányúvá válik a kitelepítés és a katonai szolgálat elleni mozgolódás, hogy fegyveresnek álcázott félkatonai alakulatokat kell létrehozni, hogy bűvőhelyet tudjanak teremteni a megszállók elleni küzdelemben részt venni kívánók számára.

Így jön létre a Magyar Diákok Szabadságfrontjának vezetésével a Görgey zászlóalj. Ennek egy kiemelkedő, vállalkozó szellemű vezetője Hertelendy János. Határozott elképzelések születtek a Budapestet körülvevő védelmi vonalak megnyitására, hogy megrövidítsék a főváros teljesen értelmetlen pusztulását és a lakosság szenvedéseit. Ennek kapcsán történő járőrözés során kialakuló összecsapásban veszté életét Hertelendy János 1945. január 2-án. Sajnos az áldozathozatal nem vezetett eredményre. A főváros pusztult tovább. De legalább néhányan megmutatták, hogy minden áldozatra készek voltak az ország mentésére, a pusztulás csökkentése érdekében.

KÖZGAZDÁSZ

A BUDAPESTI KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXXVII. ÉVFOLYAM, 15. SZÁM

ÁRA: 10 FORINT

1994. NOVEMBER 25.

Átlátható gazdálkodásról, vezetési stílusról

Tóth Tamás gazdasági-műszaki főigazgatóval

– Nemrégiben az egyetemi tanács ülésén heves bírálat érte az ön által előterjesztett költségvetési beszámolót. Mi erről a véleménye? Teljesíthetetlen igény az, amit mindenki kér, azaz, hogy az egyetemi költségvetésből egységekre vonatkozóan kiderüljön: milyen forrásokból, milyen döntések alapján, milyen kiadásokat finanszíroznak?

– Nem bánám, ha viszonylag rendszeresen eszmét tudnánk cserélni arról, hogy mire kíváncsi a köz, és amiről úgy gondolja, hogy van véleménye, az hogy van tényleg.

A folyosói híradó meglehetősen torz

visszhangokat küld néha.

– Ha már szóba hozta: a folyosói híradóban azt hallani, hogy év végén '95-ös öszvonalas bérletet ad az egyetem a dolgozóinak.

– Nagyon valószínű, hogy nem kifejezetten ruhára, hanem tárgyjutalomként másra is elkölthető Centrum-utalványt kapnak a dolgozók, amit egy éven belül lehet majd levásárolni.

– Ad ezért az egyetemennek a Centrum valamit cserébe?

– A látszat ellenére ez nálam csepp a tengerben. A tavalyi utalványokra elköltött mintegy húszmillió forint kevesebb mint fél napi bevétele a Centrum-láncnak.

Mindazonáltal van megállapodásunk a Centrummal, hogy az egyetem alapítványát támogatni fogja egy bizonyos összeggel, s ezt az alku nyilván idén is meg fogjuk vele kötni. Se a Centrumnak, se az egyetemennek nem tenne jót, ha elkezdenénk szellőztetni, hogy mekkora összeget jelent ez, akire tartozik, az ügyis látni fogja ezt az alapítvány könyvelésében.

– Arra kérem, térjünk vissza az eredeti kérdéshez.

– Amit Dobák Miklós, Kerekes Sándor ott mondtak, az igazánból nem kritika, hanem az a fajta sajnálkozás, hogy – bármennyire törekedtem is arra, hogy közérthető legyen, amit leírtam és elmondtam –, úgy tűnik, hogy nem értették. Ez azért furcsa, mert a rektor – aki horribile dictu nem közgazdász – a jelentésbe foglalt üzenetet világosan értette. A jelentés arról szólt, hogy

uraim, jól vagyunk!

Ebből következően semmi különösebb hozzátennivaló nincs a háromnegyed éves beszámolóhoz. Ha lett volna valami lényeges eltérés ahhoz képest, amit terveztünk, azt el kellett volna ragozni néhány bekezdésben. Egy ilyet, a nyolcvanmillió nyomdaberendest meg is említettem. Ha valaki az egyetemi tanács által június elsején elfogadott költségvetés

tényleg elolvasta volna, nagyon pontosan megtudhatta volna, mi-ből, honnan, mennyi bevétele van az egyetemennek és mennyi várható még az év folyamán. Ez utóbbit is fontos figyelembe venni, mert megvan az a rossz szokás, hogy a minisztériumból durván másfél hetente költségvetési előirányzatmódosítást kapunk. Arra volt ugye kíváncsi mindenki, hogy mennyi várhatóan az a pénzüsszeg az egyetemen, amit el lehet költeni és az milyen forrásokból származik. Mindez ott nagy tételekre – állami támogatásból származóra, a saját bevételekre, az átvett pénzeszközökből és az önköltséges bevételekből történő felhasználásra – vonatkozóan pontosan le van írva.

– Mit gondol, miért nem érti ezt az egyetemi tanács, merthogy júniusban sem értette, meg most sem, az kiderült.

(Folytatás a 3. oldalon.)

Az elhangzottak alapján ezek az érvelések rajzolódottak ki a mezőgazdasághoz nem értő hallgató számára. No meg az, hogy míg Raskó György az agrárértelmiséget egy jól megszerveződött érdekcsoportnak tartja, amely az egyetemen a nagyüzemi gazdálkodást tanulta, s ezért annak fenntartásában érdekelt, addig Lakos László úgy vélte, hogy ez a réteg az elmúlt években visszahúzódt. Mint mondta, nem ez az a társaság, amely nem engedni bomlani a szövetkezeteket, hanem az a bizonyos három nem igazán kifizetődő ágazat, amelynek nem érdeke, hogy különválva elveszítse a két jól jövedelmező mezőgazdasági tevékenység támogatását.

A kérdés tehát, mint mindig, most is az, hogy

ki kit zsákmányol ki és mennyire.

Feltéve persze, hogy sikerül megmenteni a rendszerváltás óta (a Németh-kormány idejét is ide értve) 30 százalékos termeléseszkölkéntes termékkel, 50 százalékkal kevesebb embert eltartó magyar mezőgazdaságot agyontámogatott nyugati vetélytársaival szemben.

k. s.

Költözködés

Aki fénymásoltatni szokott az „oktatói-dolgozó” fénymásolóban vagy a személyzeti osztályon volt dolga, az észrevehette, hogy mindkettő elköltözött régi helyéről. A személyzeti osztály került a fénymásológépek helyére a Sóház utcai lépcsősortól néhány lépésre a második emelet 249. számú szobájába. A személyzeti osztály helyén, a vezetői irodák között kap helyet Mészáros Tamás rektorhelyettes titkársága.

A csereberék vesztesei egyelőre a fénymásolással foglalkozó hölgyek. Az „oktatói” fénymásoló ugyanis a másodikról a földszintre, a diákok számára biztosított fénymásológépekbe került. Az oktatókat és a diákokat kiszolgáló két hölgy így most mintegy 10 négyzetméteren szorong a két böhöm nagy fénymásológép, egy pénztárgép, továbbá a másolópapírok és a másolandó anyagok társaságában. Ez eleve nem ideális helyzet. Ráadásul a gépek gyakran elromlanak, ami eddig egyszerűen csak baj volt. Most azonban egyenesen elviselhetetlen gondokat okoz. Ha például a diákok igényeit szolgáló masina lerobban, akkor igencsak nehéz elmagyarázni nekik, hogy miért nem lehet másolni a másik (a tanszék igényeinek kielégítésére szolgáló) gépen.

További változás, hogy a Veres Pálné utcában egy emeletre kerül a vállalat-gazdaságtan tanszék. Itt a második emeleten szabadul fel több helyiség, titkárnői telefonvonallal, Veres Pálné utcai kilátással. Egyelőre nem sikerült jelentkezőt találni, aki ide átköltözne (lehetőleg a főépületből).



Pekingi távlatok Bécsből

Októberben Bécsben rendezték meg a pekingi világkonferenciát előkészítő regionális (európai) találkozót. A nem kormányzati szervek (NGO-k) találkozásánál több száz szervezet képviselője vett részt. Az európai „Nótanulmányok” szekciójának meghívott előadójaként a BKE Women's Studies Központjának tevékenységéről számoltam be.

Az NGO-konferenciát követően a kormányzati szervek európai találkozásánál adott otthont az osztrák főváros. A magyar kormányt Nagy Katalin (a Munkaügyi Minisztérium külügyi osztályának vezetője) és Frey Mária (Munkaügyi Kutató Intézet tudományos tanácsadója) képviselte.

Az NGO-konferencia felölelte az ENSZ ajánlásában szereplő valamennyi témát, s javaslatokat fogadott el a pekingi konferencia számára

- a globális problémák,
- a civil társadalom,
- az emberi jogok - női jogok,
- a nők elleni erőszak,
- a nők részvétele a politikában,
- az egészségügy és népesedés,
- a környezet és egészség
- a tömegkommunikáció

témakörökben. Nincs áttekintésem afelett, hogy a kormányzati szervek mennyire kritikusak saját elmúlt tízevi tevékenységüket illetően. Az azonban biztosra vehető, hogy az NGO-k - gyakran tudományos alapossággal feltárt diagnózissal és terápiával - komoly erőként lépnek fel Pekingben a kormányzati-ügancsak párhuzamosan megrendezésre kerülő NGO-konferencián.

DR. KONCZ KATALIN
egyetemi docens

Brüsszeltől Brüsszelig

Különleges esemény történt az ISC történetében 1994. június 4-én: Külföldi és magyar oktatók részvételével dunai hajókirándulást szerveztek, ezzel zárták az ISC hároméves TEMPUS programjának utolsó, Egerben tartott konferenciáját. Nagy Noémi programkoordinátort kérdeztük az esemény részleteiről.

- Mi volt e program jelentősége az ISC számára?

- Az ISC három évvel ezelőtt az elsőként pályázott TEMPUS-támogatásra. A képzés fejlesztésére és az ISC infrastruktúrájának kialakítására kértünk és kaptunk pénzügyi támogatást. Ennek segítségével az elmúlt három évben kifejlesztettük a graduális és undergraduális képzés tantervét. Pillanatnyilag négy szakirányt kínálunk. Ezek a következők: International Economics, International Business, Social and Political Sciences és Business Administration. A kurzusok tematikája, felépítése, tananyaga és oktatási módszere ugyanolyan, mint amivel a hallgatók a nyugat-európai és tengerentúli egyetemeken találkozhatnak. Néhány kurzus kelet-közép-európai sajátosságokkal foglalkozik.

A TEMPUS-támogatás lehetővé tette, hogy az egyetem számos tanára és diákja hosszabb-rövidebb időt a program partneregyetemén töltsön. Mintegy 20 oktató jutott el így külföldre.

Az ott szerzett tapasztalatokat felhasználták az ISC tanterv-

nek kialakításában. Tekintve, hogy összesen 80 közzéadott oktató vett eddig és vesz jelenleg is részt az ISC munkájában, elmondhatjuk, hogy egyengetjük a szakmai tapasztalatszerzési és nyelvyakorlási lehetőséghez a TEMPUS-program keretében.

Kilenc diák töltött egy félévet külföldön ugyancsak ennek a programnak a részeként. Nyolcan az Erasmus Egyetem Host Programjában vettek részt, amely elméleti képzést és gyakorlati ismeretszerzési lehetőséget is kínált számukra Hollandiában. A kilencedik diák a London Business Schoolon tanult hat hónapig.

Végül, de nem utolsósorban a TEMPUS-támogatás segítségével

megteremtettük az ISC infrastruktúráját.

Berendeztünk egy 35 munkahelyből álló számítógép-laboratóriumot. A két szobába elosztott gépeken írhatják dolgozataikat és bonyolíthatják elektronikus levelezésüket az ISC diákjai és a Közgáz marketing szakosai, valamint itt tartják a számítógépes ismereteket nyújtó, illetve a számítógép-használatot igénylő órákat is. Ebből a pénzből vettük az ISC-iroda

technikai berendezéseit és a könyvtárunk anyagának jelentős részét is e forrás felhasználásával szereztük be.

- Említetted korábban a part-

neregytemeket. Melyek voltak ezek?

- Az eredeti Joint European Projectben (JEP) négy intézmény vett részt. Az ISC-n kívül a rotterdami Erasmus University, a London Business School és az Athens University of Business and Economics. Az évek során azonban más kelet- és nyugat-európai egyetemek is bekapcsolódtak a programba. A linzi Johannes Kepler Universitát „külső tag” lett, de együttműködést alakítottunk ki a prágai közzéadással és a nürnbergi egyetemmel is. Velük együtt kezdeményeztünk egy újabb programot, melynek célja az International Business Economics szakirány kialakítása lett volna. Ezt a pályázatunkat azonban sajnos nem fogadták el.

- Most, hogy ez a program lezárult, mik a terveitek?

- A TEMPUS lehetővé teszi számunkra a program folytatását. Ennek keretében az elért eredmények megszilárdítását és egyéb magyar felsőoktatási intézményekben való elterjesztését tűzzük ki célul. Sajnos erre az új, Joint European Network (JEN) névre keresztelt programra csak egy

nak majd ezek az új programok az ISC és a Közgáz diákjai számára?

- A folytatódó program segítségével fenntartjuk és továbbfejlesztjük mind az oktatást, mind az adminisztratív szolgáltatásunkat. A program másik célja, hogy az elért eredményeket elterjesszük. Hosszú távon ennek részeként egy

áthallgatási rendszert szeretnénk

kialakítani magyar partnerintézményeinkkel: a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskolával és a Pénzügyi és Számviteli Főiskolával. A következő években várhatóan folytatódik az a tendencia, ami az elmúlt két évben alakult ki: egyre több magyar hallgató kíván majd bekapcsolódni az ISC kurzusaiba. Ennek lehetővé tételét továbbra is fontos célunknak tekintjük. Segíteni akarunk abban is, hogy az ISC szakmai és szervezési tapasztalatait, oktatási anyagai és módszerei a Közgáz magyar nyelvű képzésének részévé válhassanak.

- Mikor tudjátok meg, hogy elnyertétek-e a támogatásokat?

- A jövő év januárjának végére derül ki, hogy elindulhat-e a JEN-program. A JEP folytatásáról 1995 nyarának végére hoznak döntést. Ha minden reményeink szerint történik, az 1995/96-os tanév őszi félévében már élhetünk a támogatások nyújtotta lehetőségekkel.

kisebb összeget kaphatunk.

Ezért emellett kezdeményeztünk egy másik hároméves TEMPUS-programot is az 1995/96-os tanévtől kezdődően.

- Milyen lehetőségeket kínál-

Belépők - kilépők

Hogy kik voltak azok, akik 1994-ben egyetemünkre beléptek és tőlünk kiléptek, arról a személyzeti osztály adott tájékoztatást a következőkben:

BELÉPŐK

áprilisban:

Kocsis Katalin posztgraduális kar (előadó)

májusban:

Havas Gábor emberi erőforrás tsz. (tudományos főmunkatárs)

júniusban:

Kelemenné Lipták Ildikó pol. tud. tsz. (előadó)
Német Andrásné központi tanulmányi osztály (részf. előadó)
Christopher Gambles nemzetközi tsz. (lektor)

augusztusban:

Rédei Boglárka statisztika tanszék (ügyviteli alk.)
Varjasné Przybyla Hanna ISC (főelőadó)
László Tivadar testnevelési tsz. (testnevelő tanár)
Verdes Norbert nyelvi labor (laboráns)
Tatárka Krisztián nyelvi labor (laboráns)
Sebestyén Dávid nyelvi labor (laboráns)
Buzás András nyelvi labor (laboráns)
Kovács Judit nyelvi labor (laboráns)

szeptemberben:

Galló Andrásné orosz nyelvi tanszék (nyelvtanár)

Mala József MSZI (tanársegéd)
Braun Róbert filozófia tsz. (tanársegéd)
Gritis Mátyas vállalat-gazdaságtan tsz. (tanársegéd)
Vörösmarty Gyöngyi vállalat-gazdaságtan tsz. (tanársegéd)
Pataki György vállalat-gazdaságtan tsz. (tanársegéd)
Mellár Tamás gazdaságpolitika tsz. (tud. főmunkatárs)
Bartus Csaba nemzetközi osztály (előadó)
Pete Péter makroökönómia tsz. (adjunktus)
Becze Tamás Varga Jenő Kollégium (nevelőtanár)
Gallai Sándor politikatudományi tsz. (tanársegéd)
Martin Samuels angol tanszék (lektor)
Gyarmati István nemzetközi kapcsolatok tsz. (tud. főmunkatárs)
Molnár István német tanszék (nyelvtanár)
Robert Thiessen angol tanszék (adjunktus)
Brigitte Bennofoy francia tanszék (lektor)
Nagy Éva angol tanszék (ügyintéző)
Ganyi Ottóné testnevelési tanszék (takarító)
Forgács Krisztina posztgraduális kar (tanulm. ügyintéző)
Sándorné Kriszt Éva statisztika tanszék (adjunktus)
Mosolygó Zsuzsa összehasonlító gazdaságtan (adjunktus)

KILÉPŐK

áprilisban:

Vajda Lajos makroökönómia tsz. (adjunktus)
Tamás Józsefné jövőkérdés tsz. (előadó)
Árvai Emőke nemzetközi osztály (előadó)
Harangó Zoltánné jövőkérdés (előadó)
Uzsovics József nyelvi labor (laboráns)
Darvas Julianna ISC (főelőadó)
Tóth Erika marketing tsz. (előadó)
Dalnokiné Balogh Mária posztgraduális kar (előadó)

júniusban:

Buzás András nyelvi labor (laboráns)
Sebestyén Dávid nyelvi labor (laboráns)
Molnár Márk nyelvi labor (laboráns)
Vincze Zsuzsa nyelvi labor (laboráns)
Tátrai Erzsébet nemzetközi igazgatóság (osztályvezető)
Moll János kisváll. kut. csop. (tud. mts)
Hóka Sándorné kisváll. kut. csop. (tud. mts)
Horváth Tamás vállalat-gazdaságtan (tanársegéd)

júliusban:

Mázsa Péter filozófia tanszék (tanársegéd)
Csikós András francia-olasz tanszék (tanársegéd)
Szende Tamás francia-olasz tanszék (adjunktus)
Vályogos Győző vállalat-gazdaságtan (adjunktus)
Szigetvári Csilla statisztika tsz. (előadó)
Liska Tibor vállalat-gazdaságtan tsz. (egyetemi tanár) meghalt

augusztusban:

Marc Duvignau francia-olasz tsz. (nyelvtanár)
Bellon Erika német tsz. (nyelvtanár)
Ángyán Katalin HT (előadó)
Mala József MSZI (tanársegéd)
Amsbacher Tiborné testnevelési tanszék (takarító)
Herényi István matematika tsz. (tanársegéd)
Avar György nemzetközi kapcsolatok tsz. (tud. fms)

szeptemberben:

Karajannisz Manolisz politikatudományi tanszék (tanársegéd)
Kovács Károly statisztika tanszék (adjunktus)
Heinz Peter Reidmacher számítástudományi tanszék (tanársegéd)
Becker Pál alkalmazott gazdaságtan tanszék (adjunktus)

Szabó Fruzsina
II. éves hallgató



A szakember véleménye a vásárcsarnokról

Hosszú idő telt el, amíg a bejárat fölé felkerült az új réztábla: 1. számú vásárcsarnok. Nap mint nap, az egyetemről jöve-menet a szemünk láttára zajlottak a változások, az állványzat között bukácsolva kíváncsian figyeltük a belső tér változásait. Szépnek tűnt és minőséginek. Hogy mennyire praktikus, hogy hogyan értékelni a szakember a felújított bevásárlócsarnokot, azt *Selmeci Lajos*tól, az alkalmazott gazdaságtan tanszék munkatársától tudjuk meg.

Már az is vita tárgyát képezte, hogy egy ilyen építményt lehet-e a város központjában, mindenféle kiszolgáló létesítmény, parkolási lehetőség nélkül megépíteni. Igazából a csarnok mostani felújítását

nagy élelmiszerüzletet nyitottak, bár ennek is

megvannak a maga hátrányai.

Egyrészt az, hogy az alsó adottságok miatt a szellőztetés, a világítás jelentős pluszköltségeket okoz, másrészt, hogy ezzel az új üzlettel lefaragtak a korábbi tárolóhelyek nagyságából. Ezek szolgálták korábban a burgonya, alma téli betárolására, a déligyümölcsök érlelésére.

A csarnok régi képét igyekeztek megtartani külsőleg, belsőleg pedig a szerkezetek a nagy piac számára készültek. Néhol

Nem tartom jó hagyománynak, hogy a karzaton a „folklor”, a bazári jellegű népi árucikkek keverednek a mindennapi élelmiszerekkel.

Működési szempontból nem minden megoldás volt szerencsés. Veszélyes helyzeteket teremt az, hogy díszkövekkel borították a padozatot, és hogy eléggé lejtős az aljzat.

És az árak? Ez egy teljesen külön kérdés. A mindennapi ember számára is közismertek a viták a bérleti díjakról, amelyeket egyelőre egy kompromisszum alakított ki. Minden bizonnyal a modernizált megoldások miatt

a lakosság nemtetszésével találkozott

a belső tér átalakítása, a családi bevásárlókörnyezet a modernizációval megváltozott. Véleményem szerint az egész modern kép kialakításánál abból indultak ki, hogy a csarnok egyfajta

idegenforgalmi látványosság is,

a város egyik közkedvelt pontja a turisták körében.

nőni fognak a díjak

és ez a kereskedők körének cserélődéséhez vezet, hisz sok kiskereskedő nem tudja majd ezeket az összegeket kifizetni, vagy kénytelen az a vásárlókra áthárítani. Ez viszont továbbgyűrűzik, és egy szelekciót okoz a vásárlókörösség körében is, ami nem biztos, hogy hasznos. Mindezek ismeretében én úgy gondolom, hogy ez a csarnok soha nem lesz egy olcsó bevásárlóhely.

A.

a nosztalgiaira alapozták,

arra, hogy a Fővám téren Budapest I. számú kereskedelmi bevásárlóhelye újra működésbe lépjen. A viszonteladói kereskedelem mára kiszorult, de végre megoldották az áruutánpótlás kérdését. Eddig a csarnokon belülről juttatták az árukat a pincébe, most ezt kívülről oldják meg oly módon, hogy

a rakpartról is nyitottak

egy lejáratot a csarnok legalsó szintjére. Viszont továbbra sem megoldott a vásárlók parkolása.

Alapjában véve nem változott meg a földszinti rész képe, beosztása. Ezen a modernizált részen megpróbálták egy egységes képet kialakítani, az egyéni kiskereskedőket szakosítás szerint elhelyezni, de ez ott, ahol ennyi magánkereskedő dolgozik egyszerre, százszázalékosan nem sikerülhetett, nem mindig találkozott a kereskedők tetszésével. Szerencsés elgondolásnak tartom, hogy az alsószobában egy



Ők is a zabának örülnek?

Fotó: Sica

Menzaba

A megmondhatatlan egyetemi polgár, ha nem szokott a menzán kajálni, akkor november 4-én is bekapott valamit a büfében vagy a városban valahol. Ezzel egy különleges lehetőséget mulasztott el. Mégpedig azt, hogy részese legyen a menzát üzemeltető Elamen Rt. kóstolójához, ahol is a meleg és hideg ételek, valamint a szénsavas és szénsavmentes italok elképzeltetlennül széles választékából csemegézhetett volna. Persze ebbe az örömből is vegyült volna némi ürm. Nevezetesen az, hogy a diákok széles rétegeinek figyelmét viszont nem kerülte el a lehetőség. Ennek megfelelően igen nagy tömegben képviseltették magukat az eseményen. A zsúfolásig telt menzán végül már állva, valamint a földszintre vezető lépcsőn elhelyezkedve étkeztek az emberek. Tavaly ilyenkor, a cég első bemutató állófogadásán még körül lehetett járni az asztalokat. Sőt többször visszatérhetett a földi halandó újabb és újabb nyitások felfedezésének reményében. Erre most esély sem kínálkozott. Pedig még délelőtt, a kóstoló kezdete előtt dírekte fogadásokat kötöttek egyesek, hogy szándékosan tették-e a beszámolási hét végére az eszem-iszomat, kizárólag azért, hogy senki se érjen rá vagy csak véletlenül sikerült eltárolni ezt az időpontot. Nos, akárhogy is volt, a résztvevők száma nem lehetett kevesebb...

Finom, franciás csipegetésnek nehezen lehetett volna nevezni azt, amit a kóstolók véghezvittek. Többen szép kerek pocakot ettek magukra, másoknak szinte elment az étvágya az étkezés végére, amikor már túl voltak néhány hidegtaglon, első, második, harmadik... plusz egyedik fogáson. Volt aki igen lassan tömkötte magába a kaját, és fehér volt a feje, és persze sokan szépen összecsomagolták a fagyavendőt, mádiarlatá felvágottakat.

Csak azok jártak rosszul, akik - nem akarván túlekedni - úgy döntöttek, aznap is pénzért esznek. Nem voltak sokan. Viszont ülőhely nekik sem jutott. Idős professzorunk a szennyest szállító futószalag végére volt kénytelen elhelyezni tálcáját, amelyről állva fogyasztott. A haveromnak hosszas tisztogató munka után sikerült mintegy zsebkezdőnyi helyet szorítani magának az egyik asztalon.

Egyszóval ez egy igen jól sikerült buli volt. A menza jó kajákat prezentált, a fiatalok önfeláldozóan bekajálták, az oktatók és dolgozók pedig ugyanezt tették, talán kissé méltatlankodva a tömeg miatt. Sűrűbben kellene ilyen bemutató fogadásokat rendezni!

K. S.

Átlátható gazdálkodásról, vezetési stílusról

Tóth Tamás gazdasági-műszaki főigazgatóval

(Folytatás az 1. oldalról.)

- Az a gyanúm, hogy igazándiból nem nagyon akarják érteni, színezik az egyetemi tanács üléseit azzal, hogy

rolni, amikor a keretek felosztása történik. Nem nagy összegről van szó:

százötven-kétszázmillió forint az, amit decentralizálni lehet

ápolják azt az általam is örökölt szokásos ellenszenvet,

aminek eredetére szívós kutatómunkával sem tudtam rájönni.

- Azt hiszem, igazán az igaztja az embereket, hogy ők, a maguk vezetői posztján mennyit költhetnek, mennyi jut a szomszéd tanszéknek, illetve bele akarnak abba szólni, hogy ez milyen szabályok szerint dől el.

- Ezt az említett költségvetési anyag nyolcvankét százalékban tartalmazta, ekkora hányadát ugyanis a bejövő pénznek rajtuk kívülálló szabályok szerint kell elköltenünk, főleg bérre meg térére. Bérét, téréjét, külső óraadói díjait minden tanszék tudja, ez utóbbiakat nem is én szabtam meg, hanem a tanszékek előadták az igényeiket, én meg összeadtam és megállapítottam, hogy ennyi befér. Nagyobb tétel még az energia, a hallgatói juttatások, a fejlesztési eszközök, amik nem decentralizálhatók. Azzal az ötlettel egyébként én álltam elő, hogy egységek szintjén szeretném látni a pénzt, a terület, a számítástechnika, a telekommunikáció, fénymásolás-technika egyenlőtlen eloszlását. Ennek föltérképezését elkezd-tük.

- Mikor lesznek ebből adatok?
- A '94-es gazdálkodás szisztémáját, kódszámait, bizonylati rendjét '93-ban, hónapokkal az év indítása előtt el kellett dönteni, és ezt év közben megváltoztatni nem lehet. Elhatározhatja ugyan az egyetemi tanács, hogy a Duna folyék visszafelé, ez egy politikai döntés, amiről a Duna nem fog tudomást venni. Ha valóban elkészül az a szervezeti és működési szabályzat, amit a februári egyetemi tanácsülésen kellett volna elfogadni, akkor ahhoz képest néhány héten belüli

határidőre ígertem a költségvetési keretek annak megfelelő felosztását.

- Akkor tehát semmi akadály nincs annak, hogy épp az ön által felsorolt témák - területhasználat, telekommunikáció, egyebek - szerint hamarosan részletes adatokat adjon az egyetemről.

- '94-re vonatkozóan ez nem lehetséges, mert körülbelül az idekerüléssel egy időben nem kari vagy tanszéki decentralizációban alakították az ide gazdálkodás kereteit. Bizonyos költségeket azonban az idei évben is decentralizáltan követünk, az illetményeket, a telefonszámlákat például tanszéki bontásban, az óradíjakat pedig karokra vonatkozóan, ezek az adatok hozzáférhetőek. Nem tartom azonban gusztusosnak, hogy egymás adataira kíváncsiak az emberek, az egységek. Olyannak látom ezt, mint a régebbi idők gyakorlatát, amikor a bérlistán senki aláírása nem találta el a saját sorát, mert mindenki azt leste, mások neve mellett mekkora összeg áll. Technika azonban a szabályzatok elkészülte után mód lehet részletesebb adatszolgáltatásra. Előbb viszont nyilván tudnom kell azt a szervezetet, amire a nyilván-tartási rendet ki kell alakítanom. Ha '95-öt eszerint szeretnénk kezdeni, akkor máris késésben vagyunk. Vannak azonban aggályaim azzal kapcsolatban, mennyire lesz teljes a szervezeti rend, hiszen vannak olyan egységek, például a Women's Studies Center vagy a Business Ethics Center, amiknek nincs külön apparátusuk, de erőforrást használnak, költséget jelennek, ezeket is be kell tehát so-

rolni, amikor a keretek felosztása történik. Nem nagy összegről van szó:

százötven-kétszázmillió forint az, amit decentralizálni lehet

a hetven tanszékünkre, el lehet osztani, hárommillió jut egyre, ha egyformán kapnak. Pénzt fölosztani egyébként nem nehéz, ilyen tervezetet körülbelül másfél nap alatt tudok csinálni úgy, hogy az nagyjából meg is állja a helyét. Ennek a nyomon követése az igazi nagy munka, mert itt havonta öt-tízezer bizonylat keletkezik.

- Említette, hogy a decentralizációs várakozásokhoz képest késésben vannak a jövő évi előkészületek. Mikor fogják ezt behozni?

- Az eddigi gyakorlatnak megfelelő keretfelosztást elkészítettük, úgy ahogy van, ki is lehet dobni, mert a minisztérium új bontásban kéri. Ennek bizonyos részeit már én sem értem, a kollégám sem értik. Akárhogy van is, azt kell kompromisszumba hozni a belső igényekkel, mert dupla munkát az apparátus nem végezhet. Ezt a kompromisszumot az egyetemi gazdálkodással foglalkozó, *Virág Miklós* vezette bizottság és *Dobák Miklós*, az egyetemi szervezeti és működési szabályzatot kidolgozó bizottság vezetője fogják megkötni. Január közepén, végén ennek megfelelő tartalmú és felosztású, mindenki számára érthető jövő évi költségvetési előterjesztést fog kapni az egyetemi tanács és hozzá egy szabálycsomagot, ami ennek a keretgazdálkodásnak a végrehajtására vonatkozik. Abban már némileg szkeptikus vagyok, hogy a sikere, az érzelmi elfogadottsága milyen lesz mindennek. Amikor ezt a munkát elvállaltam, úgy saccoltam,

három-négy év alatt lehet átlátható gazdálkodást kialakítani

az egyetemen. Ezzel kapcsolatban egyetemesztet fölfokozott várakozás van, hozzáteszem, hogy a közgazdászok a többi egyetemhez viszonyított helyzete alapján indokolatlanul.

- De hát ez illik is, nem? Ha van pénzszerzési, pénzforgatási mód, ha van kiskapu, azt itt tudni kell, nem?

- A költségvetés egészen más műfaj, ahhoz azért ebben a házban sem értenek többen, mint az ELTE-n vagy a műszaki egyetemen.

- A BKTE Alapítvány pályázói közül sokan panaszkodnak önre, az alapítvány titkárára. Van, aki két hónapig várt arra, hogy pályázata eredményéről hírt kapjon, s amikor érdeklődött, az derült ki, hogy pályázata önméltóan "átul-tak neki. S ezek talán nem is egyedi esetek.

- A BKTE Alapítvány meglehetősen kvázi módon működik. A szándék az volt, hogy negyedévente tárgyalja a kuratórium a beérkezett pályázatokat. Ha tehát valaki hónapokig nem kapott választ, az elképzelhető, ebbe belefér. Egy pályázatot kerestek rajtam, ami eredetileg el sem jutott hozzám, hogy miért nem, azt pontosan nem tudom. Minden olyan támogatási igényt kielégítettünk, ami a hallgatók oktatási, tanácskozási, sport-, kulturális tevékenységére vonatkozott. A kuratórium idén egyszer formálisan is ülésezett,

ott durván egymillió-egyszázezer forintnyi kérvény feküdt az asztalon,

azt jóvá is hagytuk.
- Van olyan egyetemi vezető és nagylapas újságíró, aki nálunk panaszkodik, hogy a velük megbeszélte időpontban nem volt a helyén és erről nem is értesítette őket. Azt is kifogásolják, hogy ritkán tartózkodik az egyetemen, nem lehet önnel ügyeket intézni.

- Az előfordulhat, hogy időpontot egyeztetek, aztán nem érek oda, sőt nem tudom az illetőt értesíteni sem, pontosabban ez mindaddig előfordulhatott, amíg

nem volt rádiótelefonom,

minthogy naponta Dunaújvárosból járok be kocsival. Annak firtatása, hogy én mennyit tartózkodom az egyetemen, elég szerencsétlen, két okból: egyrészt valamivel több mint negyven órát hente, másrészt pedig úgy gondolom, nagyon sekélyes föl fogása a főigazgatói munkának az, hogy azért kapja a fizetését, hogy itt legyen. Ez részben egy korábbi föl fogásból származik, ami mögött az van, hogy a főigazgatónak szabad, mindenki másnak pedig tilos volt gondolkodni a gazdasági igazgatóságáról. Az én vezetői fel fogásom egy kicsit más: osztályvezetői kötelező, onnantól pedig szabad. Szeretném, ha

a munkatársaim a megfelelő mértékig önállóak,

hogy arra, ami tényleg vezetői döntést igényel, maradjon elég idő. Ami meg azt illeti, aki meg akar találni, az megtalál órakon belül. A gazdasági-műszaki főigazgató munkájával kapcsolatos gondolati áttérés nem megy egyik napról a másikra, bár vezetői munkatársaim már megértették, hogy más a vezetői mentalitásom. Ők alkalmasak, képesek és hajlandók rá, hogy a hatáskörükbe tartozó feladatokat önállóan megoldják és aztán arról beszél-moljanak. Ahhoz azonban ragaszkodom, hogy az

engedélyem nélkül a beosztottjaim a sajtónak nem nyilatkozhatnak.

- Nemrégiben erősítették meg pozíciójában három évre. Mik a terveit, milyen várakozásokat érezkel munkájával kapcsolatban?

- Az egyik a gazdasági-műszaki szervezettel és a személyi állomány feladathoz való hozzáigazítása, ennek szervezeti, működési szabályzatba foglalása. Az oktatóknak, kutatóknak nagyon nagy a szabadságtudatuk és a szabadság-élményük, s ez sok működési zavar forrása is lehet.

Ezért igyekeznék ahhoz ragaszkodni, hogy a működés és a szervezet is jogilag definiált legyen. Egy másik tervem a decentralizált keretgazdálkodás kialakítása, illetve bizonyos finanszírozási megoldások alkalmazása. Az egyetem neve nemcsak a benne dolgozóknak, hanem az egyetem egészének is jó pénz hozhat. Példá erre a xerox dokutech nyomda, amely nyolcvanmillió forint berendezést üzemeltet itt öt éven át anélkül, hogy meg kellene venniünk, s hamarosan durván negyvenmilliónyi nagy teljesítményű fénymásolóval árasztja el az egyetem épületeit hasonló feltételekkel. Hetvenöt éves lesz a magyar közgazdasági felsőoktatás, ezeregy száz éves Magyarország, a kettő között háromszázhatvanöt nap telik el, olyan rendezvény-sorozatot lehet csinálni, hogy

a világ idején és fizet.

Az egyetem biztonságtechnikai helyzete sem maradt változatlan. Jelenleg évente durván egymillió forintnyi új, értékes felszerelési tárgy tűnik el nyomtalanul, gyakorlatilag bárki bekapcsolhatja a számítógépeket, amikkel kieléphet a világba, vagy betekinthez az egyetemi adatbázisokba. Az egyetemi polgárok is lépten-nyomon szegik a szabályt és nemigen akarják megérteni, hogy az egyetemi vagyont nem mozgathatják kényükre-kedvükre. Mindezek mellett vannak egyéb, az egyetem hosszabb távú gazdálkodásával összefüggő elképzeléseim is, amelyek azt célozzák, hogy az egyetem vagyonhoz jusson.

Molnár Gabriella

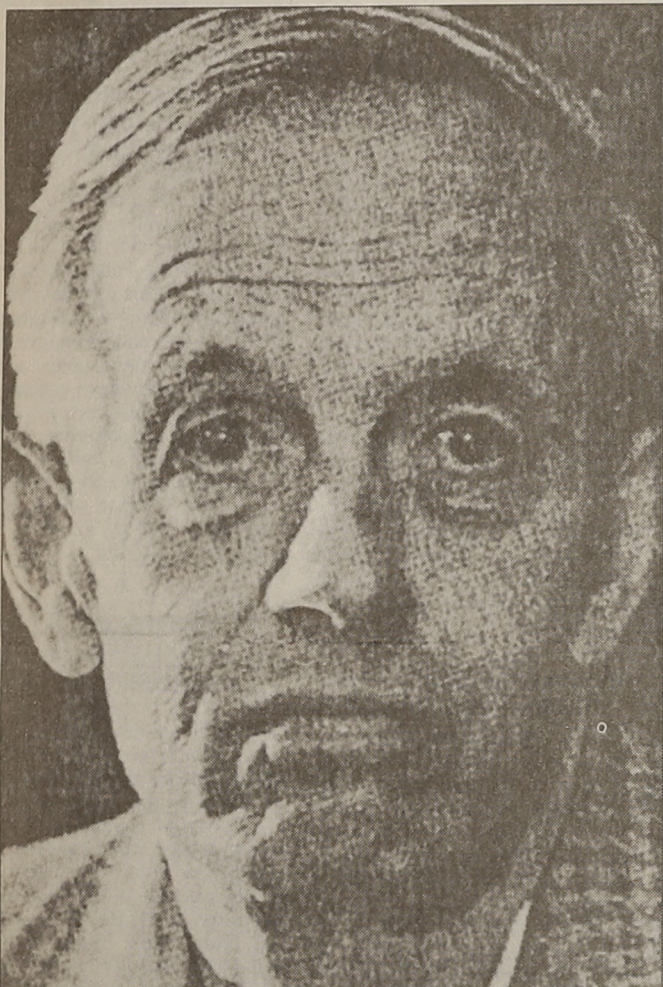
Nobel-díjas „játékosok”

1994-ben a közgazdasági Nobel-díjat, amelyet 1968-ban a Svéd Központi Bank fennállásának 300. évfordulója alkalmával alapítottak, a nem kooperatív játékelmélet egyensúlyainak úttörő elemzéséért John Charles Harsanyi, a Berkeley Egyetem professzora, John Francis Nash, a Princeton Egyetem professzora, valamint Reinhard Selten, a Rajnai Friderich Wilhelm Egyetem professzora kapta megosztva. Ebben az évben a díjazottak személyenként 310 000 dollárt kaptak.

A stratégiai játékokat, illetve a játékelméletet a legkülönbözőbb tudományágak használják fel. Kialakulásában és fejlődésében nagy súllyal esett latba a hadászat és a hadviselés igénye. A játékelméletnek a gazdasági életre való alkalmazása terén az első figyelmet keltő publikáció Neumann-Morgenstern Theory of games and economic behavior című, ma már klasszikusnak tekintett könyve volt. Az ebben a műben kifejlesztett modell – Harsányi szerint – feltételezte, hogy a gazdasági élet résztvevői mindent tudnak, ismerik például mások terveit is, és ezért a gyakorlati alkalmazása igen lassan haladt előre.

A most kitüntetett három tudós azonban jelentős mértékben járult hozzá a játékelmélet gyakorlati felhasználásának az elterjesztéséhez. Az Economist szemléirője szerint a Neumann és Morgenstern által útnak indított modern játékelméletet „Harsányi, Nash és Selten urak köszörülték a közgazdászok ma használatos éles szerszámává”.

John Francis Nash



PRINCETON'S NASH

A „köszörülés”-ben az első műveleteket Nash végezte. Nash 1928-ban született Bluefieldben (West Virginia). Egyetemi tanulmányait Pittsburghban kezdte, majd a Princeton Egyetemen folytatta. A Neumann-tanítvány a Ph.D.-fokozatot matematikai értekezéseivel szintén a Princetonon vette meg. Az 50-es évek elején tanított a híres MIT-en (Massachusetts Institute of Technology), de itteni karrierjét félbeszakította betegsége. Visszatért Princetonba, ahol tudományos vendégmunkatársnak (visiting research collaborator) nevezték ki. Ez a beosztás lehetővé tette szá-

mára, hogy az egyre inkább visszavonuló, de jól ismert külön, szabadon járjon-keljen közkedvelt campusában és amikor csak akarta szabadon használja több mint 25 éven keresztül az egyetem számítógépeit és más felszereléseit.

1950-ben a Pentagon tervezői a játékelmélet segítségével kívánták szimulálni egy esetleges atomösszeecsapás esélyeit. Ebben munkába számos fiatal matematikust, többek között a friss diplomás Nash is bevonták. Bármi is volt Nash hozzájárulása az atomstratégia titkos művészetéhez, napjainkban azonban széles körökben a játékelmélet modern formája megalkotójaként ismerik. Equilibrium points in n-person games (1950), The bargaining problem (1950), Non-cooperatív games (1951), Two-person cooperatív games (1953) című írásaiban definiálta a nem kooperatív játékok megoldását, melyet ma egyszerűen csak Nash-egyensúlyként emlegetnek. Ez a Nash-egyensúly lényegében a Cournot-féle egyensúly általánosítása. Nash a gazdasági magatartásokat elemezve igyekezett feltárni a „játékosok”, a gazdasági szereplők piaci stratégiáját, amikor nyereségük maximalizálására törnek. A Nash-egyensúly egy olyan stratégiahalmaz, ahol a többi játékos adott döntése esetén mindegyik játékos választása optimális, azaz olyan stratégia páros, ahol B adott választása mellett A döntése optimális, és A adott döntése esetén B döntése optimális. Tehát az egyensúlyi pontban egyik egyén sem akarja megváltoztatni magatartását ha tudomást szerez a másik döntéséről, hiszen amit minden egyes játékos tenni szándékozik az a legjobb válasz a többi játékos szándékára. Mivel az egyensúlyhoz tartozó stratégia minden játékos számára a legjobb válasz a többiek „játékára” ezért az egyensúly be is következik, hiszen a játékosoknak nem érdemes magatartásukkal azt megakadályozni. A Nash-egyensúlyt mind a korporatív játékokban, mind a hadi-stratégiai variációk kidolgozásában felhasználták annak eldöntésére, hogy a játékos mikor „nyúljon be”, illetve „passzoljon”, vagy megtartsa-e, illetve feladja-e stratégiáját. A Nash-modellben feltételezik, hogy a résztvevők ismerik saját cselekvési lehetőségeiket. A modellben több kombináció is eredményezhet Nash-egyensúlyt. A későbbiek során egy olyan stratégiai játékot is futtattak, ahol 512 lehetséges Nash-egyensúlyt kaptak.

A kedves olvasók közül akit részletesebben érdekel, hogy Nash milyen sajátos megoldást javasolt a kétszemélyes kooperatív játékokra és melyek a nem kooperatív játékoknál bevezetett egyensúlyi stratégiák, annak szíves figyelmébe ajánlom a Szép-Forgó szerzőpáros Bevezetés a játékelméletbe című könyvéből a 6.4-es és a 7. részt.

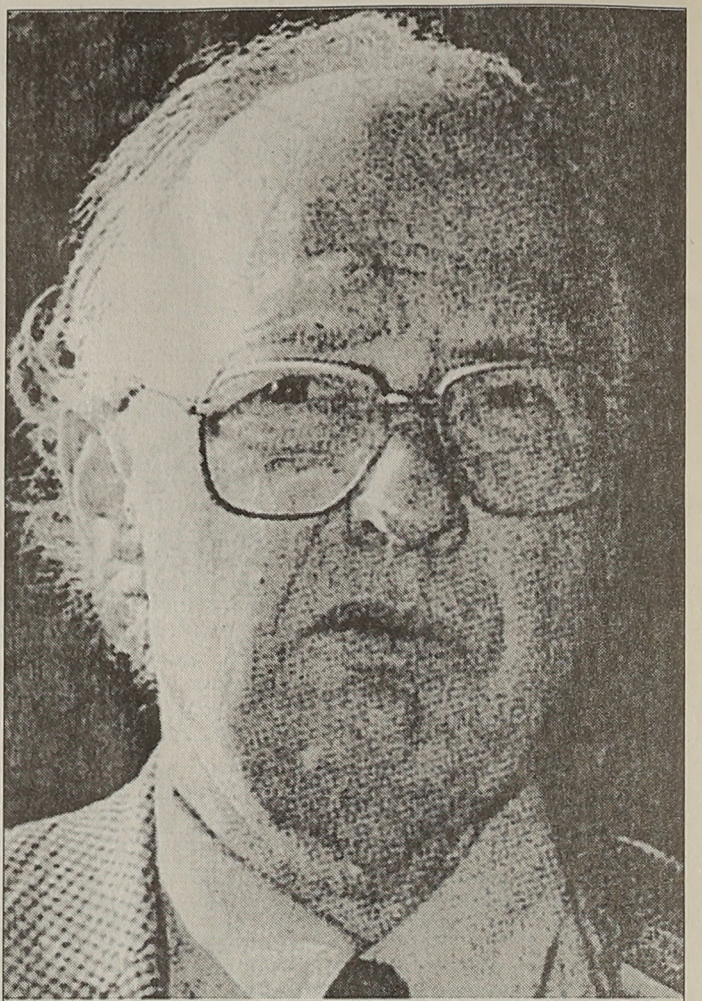
Reinhard Selten

Selten tovább „élezte” a játékelméletet a Nash-egyensúly fogalmának finomításával, amikor kritériumokat állított fel a szituációt leginkább jellemző egyensúlypont kiválasztására a több Nash-féle egyensúly létezése esetén. Ennek kapcsán többek között megkülönbözteti a tökéletes és a nem tökéletes egyensúlyi állapotot.

Selten – a kitüntetettek közül a legfiatalabb – 1930-ban született Breslauban. Egyetemi tanulmányait a Goethe Egyetemen végezte Frankfurtban. 1957-ben kapott matematikusi diplomát és itt is doktorált 1961-ben. Magántanári habilitációjára ugyancsak Frankfurtban került sor 1968-ban. 1969-től 1972-ig a berlini Freie Egyetemen, majd 1972-től 1984-ig – egy rövidebb megszakítással, amikor a Berkeleyn volt vendégprofesszor – a Bielfeld Egyetemen tanított, jelenleg pedig a bonni egyetemen professzor. A frankfurti és a bielfeldi egyetemek díszdoktora.

Selten igen termékeny szerző. Első jelentősebb írása a Spieltheoretische Behandlung eines Oligopolmodells mit Nachfragestragheit címmel 1965-ben jelent meg a Zeitschrift für die gesamte Staatswissenschaftban. Neve akkor vált ismertebbé szakmai körökben is, amikor írásai angol nyelven jelentek meg, többek közt olyan periodikák hasábjain, mint az International Journal of Game Theory, Games and Economic Behavior, Mathematical Social Sciences, Journal of Mathematical Economics, Journal of Economic Behavior and Organisation stb. Az utóbbi másfél évtizedben közel 15 paperje látott napvilágot – szintén angolul – az Universität Bonn Sonderforschungsbereich sorozatban. Tanulmányai és könyvei mellett még külön is említést érdemel a szerkesztésében 1991-ben megjelent négykötetes Game equilibrium modells, amely főleg a Bielfeld Egyetem interdiszciplináris kutatóközpontjában készült tanulmányokat tartalmazza. A szerzők közt a számos közgazdász mellett találhatók biológusok, botanikusok, filozófusok, matematikusok, politológusok, pszichológusok. Ez a négy kötet a játékelmélet legkülönbözőbb vonatkozásait és felhasználási lehetőségeit, területeit érinti. Publikációiban Selten a legkülönbözőbb kérdéseket tárgyalja. Így például foglalkozik a nem kooperatív egyensúllyal, a monopolista szektor

egyensúlyával, az egyensúlyi pont kiválasztásával „opportunity cost”-os alku esetén, a dinamikus stratégiai egymáshatások elemzésével, az oligopolista gazdasági szituációval mint korlátozott információjú játékkal, a játékelméleti modellel való béralku-



BONN'S SELTEN

elemzéssel, a fogolydilemmával, a racionális döntés kritériumával, a különböző piaci helyzetekben tanúsított magatartás modellezésével, a kétszemélyes játékok különböző vonatkozásaival, a 80-as évek második felétől pedig a háromszemélyes kvótajáték került vizsgálódásainak a középpontjába.

John Charles Harsanyi

Az „éles szerszám” megmunkálásában a következő „művet” az első magyar (származású) közgazdász, Harsányi János nevéhez kapcsolódik, aki a hátrányos információjú játékok elméletével kimutatta, hogy egyensúly akkor is létezik, ha az egyes játékosok csak a saját lehetőségeikről rendelkeznek információval, és csak korlátozott ismeretek vannak a többi játékos stratégiájáról, illetve annak következményeiről. Tovább finomította a koncepciót arra az esetre, amikor az egyik játékos több ismerettel rendelkezik, mint a többiek – úgymond belelátott, vagy belelesett a másik lapjába. Rámutatott arra is, hogy a játék sokkal zökkenőmentesebben és gyorsabban futhat le, ha az indulásnál a játékosok mindannyian megállapodnak a szabályokban.

Harsányi 1920-ban, Budapesten született. Középiskolai tanulmányait a farsori evangélikus gimnáziumban végezte. Az országos középiskolai matematikai versenyen 1937-ben első helyezést ért el. A budapesti tudományegyetemen 1944-ben végzett a gyógyszerész szakon, itt szerzett Ph.D. fokozatot 1947-ben filozófiából és szociológiából, majd 1947-48-ban tanársegéd az egyetemen. Ezután gyógyszerészként dolgozott 1950-ig, amikor a Fertő tó mocsaras részén keresztül Ausztriába, majd rövid bécsi tartózkodás után Ausztráliába ment, ahol a sydneyi egyetemen új diplomát – most már közgazdáságit – szerzett, miközben 1951-53-ban

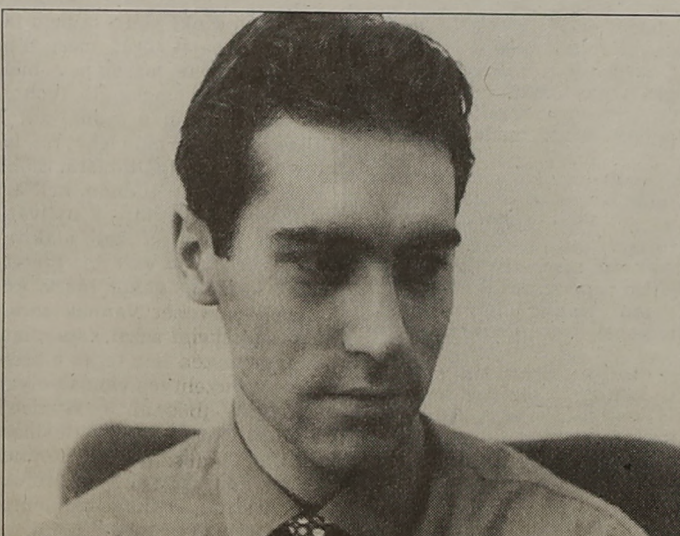
Kitörés a zsákutcából

Úgy vélte magáról, nem az az igazán olasz szépiú fazon. De jól öltözött, lezser köpenyben, megnyerő külsővel, egy nullás szemüveggel a szemén ő a boldog családapa, a sikeres, fiatal menedzser. Bognár Géza passzolt ehhez a karakterhez, ezért volt sikere. Megjegyeztem az arcát, többször láttam néhány másodperces reklámfilm főszereplőjeként a tévében. A valóságban egész más pályára szánta magát még 16 évesen. Talán édesapja halála volt döntő hatással a választására. Rákkutató lesz, úgy határozott, és második nekifutásra fel is vették a Szegezi Orvostudományi Egyetemre. Két év után sikerült feljönnie Pestre a SOTE-ra. Akkor már tudta, a rákkutatásból semmi nem lesz. Itthon ugyanis nem lehet kutatni. Ez már 89-ben kiderült. Külföldre meg nem

megy ki, mert itthon is van még mit tenni. Ha viszont itthon marad, mi is lesz vele? – gondolkodott el rajta, miután igazán gyógyító orvos soha nem akart lenni. Kacérkodott ugyan a gondolattal, hogyha végez, hazamegy Kecskemétre és nőgyógyász lesz. Otthon sok embert ismer, őt is sokan ismerik. Úgy tűnt, ez érdekelné, de nem sokáig, mert akkor jött a nagy ötlet. '89-ben már arról olvasott a HVG-ben folyamatosan, hogy a politikai rendszerváltást követi a gazdasági rendszerváltás is, és hogy az igazán jó gazdasági szakemberek mennyire hiányoznak a gazdaság minden szférájában. Arra gondolt, mi lenne, ha megpróbálná? Mit veszíthet vele. Attól nem lesz kisebb értékű az orvosi diplomája, ha beiratkozik a közgazra. Esetleg szerez egy közgazdasági diplomát is. Ha pedig a két

szakterületet, az orvost és a közgazdáságit ötvözni tudja, lehet, hogy egy szűk terület keresett szakembere lesz.

– Ilyen vívódások közepette jutottam el odáig, hogy egyszerre két egyetem hallgatója lettem – esetelte Bognár Géza a közgáz előtti életét. Valójában mindig is érdekelték a társadalom, a politika, a gazdaság kérdései. Még gimnazista volt,



amikor beleolvastott a HVG-be, és rájött, hogy olyan dolgokról írnak benne, amik őt kifejezetten érdeklik. A közgázon is járt még gimnazista korában. Tettszett neki, hogy itt olyan tanárok tanítanak, akik közismeretek. – Az ember nézi, hallgatja a tévében Berend T. Ivánt és azt mondja: Ez mond valamit nekem!

A nagy ötlet után kezdődött a vesszőfutás a közgázon. Egyik bizottságtól a másikig küldték, míg végre harmadéves orvostanhallgatóként felvételi nélkül került be az egyetemre, mint áthallgató levelező diák. Különböző nappal in nehezen tudta volna elvégezni a közgázt az órák ide-oda tologatásával.

– Így is, gondolom, kemény próbára tett a két egyetem követelményeinek eleget tenni.

– 1990 szeptemberében IV. éves orvostanhallgatóként lettem I. éves közgázos. Az orvosin volt egy nagyon nagy szerencsém. Akkor még létezett az a rendszer, amit azóta már megszüntettek, hogy IV-V. évben trimeszterekre volt felosztva a

tanév. Vagyis soha nem esett egybe a két egyetem vizsgaidőszaka. Illetve néha elővizsgáztam, vagy halasztott vizsgát kértem. Volt hajtság, amikor október végén a közgázon elkezdődött a negyedéves vizsgaidőszak. Akkor két vagy három vizsgát kellett letennem és két hét múlva rá már elővizsgáztam a SOTE-n, amit be kellett fejeznem december 20-ig, miután december 10-től már írásbelik kezdődtek a közgázon. A vizsgaidőszakot soha nem fejeztem be korábban január 25-nél, mert év közben sok mindenre nem volt időm. Elég feszített tempót diktált ez a helyzet, de bírtam az iramot. A baj az volt, hogy a nap csak 48 órából állt. Amikor aztán 4-5 vizsgán túl voltam a közgázon, kikapcsolódás volt orvosiból vizsgázni. Az orvosi vizsgák után viszont a gazdaságtörténet hatott kifejezetten olvasmányosnak, érdekesnek.

– Milyenek voltak a vizsgaeredmények?

– A SOTE-n korábban voltak trimeszterekre volt felosztva a

gyári munkásként is dolgozott. 1956-ban Rockefeller-ösztöndíjas és a Stanford Egyetemen megvédte második doktorátusát. A Budapesten elkezdett tanári pályafutását Ausztráliában 1954-56 között a Brisbane Egyetemen közgazdaságtan oktatóként folytatta, 1958-ban a Stanford Egyetemen vendégoktató, 1959-61-ben a canberrai egyetemen tanított. 1961-ben áttelepült az USA-ba. 1961-63-ban Detroitban a Wayne Egyetemen adott elő közgazdaságtant, 1964-től nyugdíjazásáig az University of California (Berkeley) professzora. Vendégprofesszor többek között a Bielfeld (1973-74), a bonni (1978), a párizsi XII. (1979), a sydneyi (1983) egyetemen. Tagja többek között az Amerikai Közgazdasági Társaságnak, a Royal Economic Societynek, az Ökonometriai Társaságnak, a Művészetek és Tudományok Amerikai Akadémiájának, az AAAS-nak. Részt vesz az International Journal of Game Theory, a Journal of Conflict Resolution, a Mathematical Social Sciences és a Journal of Mathematical Economics szerkesztőbizottságainak a munkájában és társszerzője a Mathematical Operations Research sorozatnak.

A kitüntetett jobb megismerése céljából engedjék meg, hogy a rövid életrajzi kiterő után teljes terjedelmében idézzem Harsányi választát egy lexikonszerkesztőség azon kérdésére, hogy mi a hozzájárulása a tudományág fejlődéséhez. „A közgazdaságtanhoz engem – mondta el Harsányi – a gazdasági elmélet eleganciája és elemzési lehetősége vonzott. Hamarosan azonban arra a következtetésre jutottam, hogy ez az elemzési lehetőség jelentősen növelhető a modern döntés- és játékelméleten nyugvó teoretikus újításokkal. Az ordinális és interperszonálisan egybe nem vehető hasznosságon alapuló régi jóléti közgazdaságtan például ritkán tudott világos eljárás javaslatot adni. Kimutattam, hogyan tudjuk a döntéselméletet felhasználni egy hatékonyabb utilitáriánus jóléti közgazdaságtan logikai megalapozására. Számításba vettem az interperszonális hasznosság összehasonlíthatóságát, amivel kikényszeríthetjük minden egyes eset filozófiai megindoklását is.

A pozitív közgazdaságtanban a konvencionális elmélet felmondja a szolgálatot, amikor egyértelmű választ, előrejelzést kellene adni az alku (bargaining), az oligopólium, vagy számos más esetben. Ez készítetett engem a játékelmélet – amelynek a fogalmi egyértelműek – megoldásainak a tanulmányozására. Ennek során kimutattam a Nash- és Zeuthen-féle alkumegoldás ekvivalenciáját: definiáltam az általánosított Shapley-értéket, ami egyben mind a Shapley-érték, mind a Nash-Zeuthen megoldás általánosítása is volt. Ugyancsak javasoltam a játékelméleti modellek felhasználását a politikai hatalom és a társadalmi státusz elemzésére. Kiterjesztettem továbbá a játékelméletet a tökéletlen információjú játékokra. Ez nagymértékben növelte a játékelméleti modellek felhasználhatóságát a közgazdaságtanban, különösen az alku, az árverés, a nyilvános versenytárgyalások, a tenderek és az oligopóliumok esetében, és amit Reinhard Selten és jómagam kimutattunk, s ma egyre inkább elfogadást nyer: a nem kooperatív játékelmélet – beleértve a nem kooperatív alku modelljeit is – igen gyakran informatívabbak, mint a kooperatív játékelmélet. Ezzel kapcsolatban azonban felvetődött a kérdés, hogy hogyan válasszuk ki minden egyes nem kooperatív játék egyetlen meghatározott pontját, mint megoldást. Elsőként javasoltam a nyomon követést (tracing procedure) mint egy részmegegyeztetést és később Seltennel közösen az „egyensúly-kiválasztás általános elméletét” fogalmaztuk meg. Ezenkívül számos írásomban foglalkoztam tudományfilozófiával, beleértve a matematika filozófiai alapjait is.”

Az idei közgazdasági Nobel-díj odaítéléséről szóló számos hazai tudósításban szerepel a póker, sőt az egyik közülük „A pókerparti tanulságai” címmel jelent meg. Ez olyan benyomást kelthetett az olvasókban, mintha a kitüntetettek nagy pókerzók lennének. Neumann János valóban szenvedélyes pókerjátékos volt, Harsányi azonban nem! Ez egyértelműen kiderül a Népszava tudósítójának – Ne vegye indiszkréciónak professzor úr, ön nagy szerencsejátékos, sokat pókeréznek? – kérdésére adott válaszából. „Nem – felelte Harsányi –, egyáltalán nem. Gyakorlatilag nem ismerem a póker szabályait, az egyetlen játék, amit fiatal koromban szerettem, a sakk volt, de már vagy negyven éve, hogy utoljára sakkoztam.” A póker és a sakk helyett őt jobban izgatta az, hogy miképp lehetne a konvencionális elméletre képest egyértelműbb és egzaktabb választ adni számos közgazdasági kérdésre a játékelmélet segítségével. Első ilyen témájú írása a Bargaining model for the cooperative n-person game már 1959-ben megjelent. A játékelmélet továbbfejlesztéséhez való hozzájárulásának kezdeteit azonban az 1967-1973 közötti időszakra teszik. Ezzel kapcsolatban elsősorban olyan *írásaira* gondolnak, mint: Games with incomplete information played by „bayesian” players I-III. (1967-68); Games with randomly disturbed payoffs (1973); A new rationale for mixed-strategy equilibrium point (1973); Oddness of the number of equilibrium points: A new proof (1973), illetve a Seltennel közösen írt A generalized Nash solution for two-person bargaining games with incomplete information (1972). Harsányi és Selten egyébként jó barátok. Először a 60-as években találkoztak egy játékelméleti nemzetközi konferencián (ezen Nash is jelen volt). Selten előadása felkeltette Harsányi figyelmét és meghívta a Berkeleyre egy-két előadást tartani. Ezek oly sikeresek voltak, hogy azonnal vendégprofesszori állást kínáltak Seltennek, később pedig Harsányi vendégoktatóskodott nála a Bielfeld Egyetemen. Számos közös írásuk je-

lent meg, amelyek közül az 1988-ban megjelent könyvükre még visszatérek.

Harsányinak a „nyomon követést” mint részmegegyeztetést javasló írása 1975-ben jelent meg The tracing procedure címmel.

Már az eddigiekből is sejthető, hogy Harsányi is igen gazdag publikációs listával rendelkezik. Írásaiban a játékelmélet legkülönbözőbb vonatkozásait és teoretikusait tárgyalja. Külön tanulmányt szentelt – természetesen – Neumann-nak és Morgens-ternnek, valamint Nashnek, de ezenkívül például Hicksnek, Kadanének, Larkeynek, Rothnak stb. Írásai elsősorban a Management Science, az International Journal of Game Theory, az Econometrica, az American Economic Review, a Social Research, az American Political Science Review hasábjain jelentek meg. A több mint 300 oldalas Rational behavior and bargaining equi-

librium in games and social situation című könyve a Cambridge University Press gondozásában több kiadást – az első 1977 – ért meg.

Harsányit a játékelmélet matematikai-közgazdasági vonatkozásai mellett – hű maradvány a budapesti Ph.D. témaköréhez – a gazdasági élet etikai vonatkozásai, az etikai problémák matematikai modellezése, a tudományfilozófia kérdései is foglalkoztatták. A HVG tudósítójának többek közt kijelenti, hogy „húsz évvel ezelőtt írtam egy tanulmányt a matematika filozófiai alapjairól... Főmunkám pedig egy tudományos könyv az utilitáriánus etikáról.” A Népszava tudósítójának pedig elmondta, hogy „Most is írok egy munkát a tudományos kutatás erkölcséről”.

Számos etikai vonatkozású tanulmányt publikált. Ilyen például: Bayesian decision theory and utilitarian ethics (1968); Economics and ethics: Altruism, justice, power (1968); Can the maximum principle serve as a basis for morality? (1975); Essays on ethics, social behavior, and scientific explanation (1976, Reidel); Morality and the theory of rational behavior (1977); Utilitarianism, equality, and justice (1985); Individual utilities and utilitarian ethics (1986); Utilitarian morality in a world of very half-hearted altruists (1986).

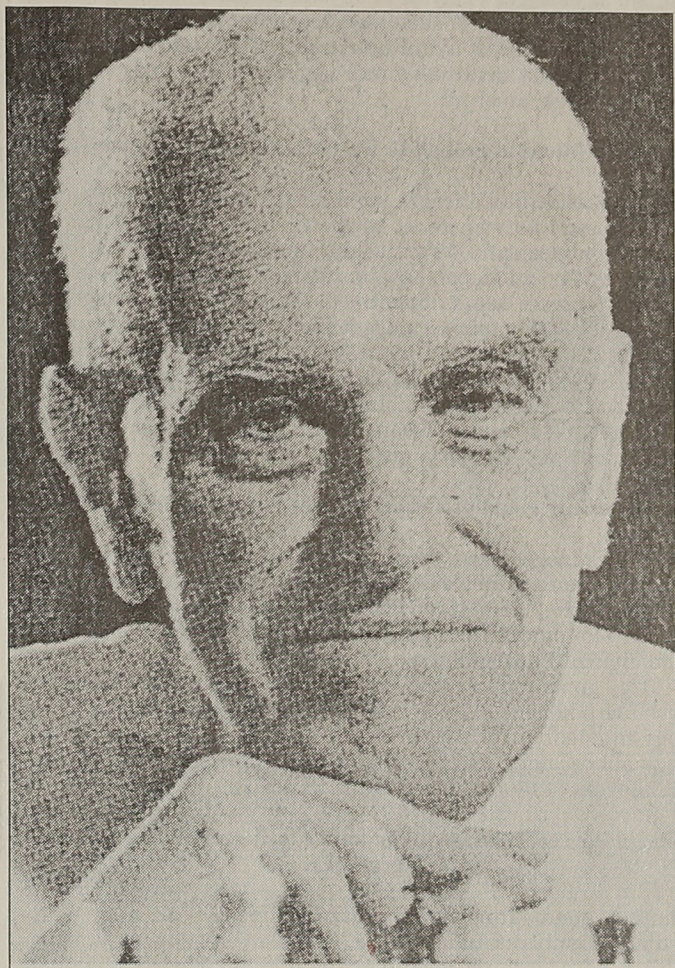
A magyarul ma is kiválóan beszélő, Kornai Jánost jól ismerő, és Magyarországon legutóbb idén tavasszal járt Harsányi, a magyar gazdasági fellendülés bekövetkezését illetően nagy reményeket fűz a Közös Piachoz, az Európai Közösséghez való csatlakozásunkhoz.

Ha valamelyik könyvkiadónk – folytatandó a Nobel-díjasok sorozatot – a most kitüntetettek tevékenységét reprezentáló kötetet kívánna megjelentetni, remélem, hogy választása a Harsányi-Selten szerzőpáros *A general theory of equilibrium selection in games* című, a MIT Press gondozásában 1988-ban megjelentetett, majdnem 400 oldalas könyvre fog esni, melyet *Nyugaton az adott témakör kézikönyvének* tekintenek. A szerzők ebben a könyvükben kifejtik a véleményüket arról, hogy a játékelméletben miért volt szükség új megoldási koncepcióra, miben áll saját elméleti hozzájárulásuk jelentősége. Részletesen elemeznek továbbá olyan kérdéseket, mint például: a játékok standard formái; a kivánatos tulajdonságok; a nyomon követés; alku az egyoldalón lévő tranzakciós költségek esetén; egy eladó és több potenciális vásárló közti ügylet megoldása, egyensúlypontja; kétszemélyes bargaining játék az egyik fél tökéletlen informáltsága esetén; ugyanez mindkét fél tökéletlen informáltságaival; az egyensúlyi pontok stabilitásának kritériumai stb.

Szeretném remélni, hogy a Népszabadság „Magyar származású Nobel-díjas” című tudósításának záró mondata, amely szerint „Harsányi elmélete ma már minden matematikai-közgazdaságtani mű hivatkozási alapja”, a kitüntetett szülőföldjén is igaz lesz és megvalósul!

Az idén kitüntetettekkel a Nobel-díjas közgazdászok száma elérte a 37-et. 65%-uk amerikai, a maradék 35%-on nyolc nemzet osztozik. Idén két új nemzet iratkozott fel a Nobel-díjas közgazdászok listájára: Selten személyében Németország és Harsányi János révén – még ha közvetetten is – hazánk. A 37 főből 1-1 a francia, a holland, a német, az orosz és az osztrák, 2-2 a norvég, illetve a svéd és négyen angolok. A 24 amerikai állampolgárságú közül 1-1 angol, francia, holland, magyar, olasz és ketten orosz származásúak.

DR. MIHALIK ISTVÁN



BERKELEY'S HARSANYI

A kilenc magyar, illetve magyar származású Nobel-díjas

Bárány Róbert magyar származású svéd orvos 1914-ben a vesztibuláris apparatus (egyensúlyszerv) fizioiogiájával és kórtanával kapcsolatos munkáiért a *fizioiogi* vagy *orvostudományi*;

Szent-Györgyi Albert biokémikus 1937-ben a biológiai égésfolyamatok terén tett felfedezéseiért, különösen a C-vitamin, valamint a fumársavkatalízis vonatkozásában a *fizioiogi* vagy *orvostudományi*;

Hevesy György magyar származású kémikus, aki Németországban, Dániában és Svédországban működött, 1943-ban a kémiai folyamatok kutatása során az izotópok indikátorként való alkalmazásáért a *kémiai*;

Békésy György magyar származású amerikai biofizikus 1961-ben a fül esigájában létrejövő ingerületék fizikai mechanizmusának felfedezéséért a *fizioiogi* vagy *orvostudományi*;

Wigner Jenő magyar származású amerikai fizikus megosztva 1963-ban az atommagok és az elemi részecskék elméletének fejlesztéséért, kivált az alapvető szimmetriaelvek felfedezéséért és alkalmazásáért a *fizikai*;

Gábor Dénes magyar származású angol elektromérnök 1971-ben a holográfiai módszer felfedezéséért és fejlesztéséhez való hozzájárulásáért a *fizikai*;

Polányi János a magyar származású kanadai kémikus megosztva 1986-ban a kémiai reakciók folyamatának jobb megértését szolgáló kutatásaiért a *kémiai*;

Harsányi János magyar származású amerikai közgazdász 1994-ben megosztva a nem kooperatív játékelmélet egyensúlyának uttoró elemzéséért a *közgazdasági*;

Oláh György magyar származású amerikai kémikus 1994-ben a szénhidrogének reakcióinak és átalakulásának kémiai leírásáért a *kémiai* Nobel-díjat kapta meg.

★

Palugyai István a Nobel-díjas magyar származású tudósok közé sorolja (Népszabadság, 1994. október 15.) a Pozsonyban született, 1905-ben kitüntetett, von Philips Eduard Anton Lenard fizikust és a Bécsben született, 1925-ben kitüntetett Richard Adolf Zsigmondy kémikust. Reményi Gyenes István pedig (Népszabadság, 1994. október 29.) még a Rymanovban (Galícia) született, 1944-ben kitüntetett Rabi Isidor Isaac fizikust, a Brooklynban született, 1976-ban kitüntetett Milton Friedman közgazdászt és a Máramarosszigeten született, 1986-ban Nobel-békedíjjal kitüntetett Wieszel Elie írót.

gyok, ez megszűnt. Azóta se ott, se itt nem uv.-ztem. 3,5-4,5-es átlagokat értem el a közgázon. Főleg a matekot sinylettem meg. Ez számomra is nagy meglepetést jelentett. Az általános iskolában ugyanis matekos osztályba jártam és háromszor voltam az országos tanulmányi verseny 10., majd 12. helyezettje. Be kellett volna járnom tisztelegesen a matekórákra. A levelezési szisztéma igazán nem tette lehetővé, hogy mindent el-sajátítsam az ember.

Diákélete legszebb évét V. éves orvostanhallgatóként érte meg. Kemény választási harc után ugyanis elvállalta a Rezső téri kólegium DB-titkárságát, és pezsgő kulturális életet teremtett. Még erre is futotta az energiájából.

– Számomra ez kísérlet volt. Ki akartam próbálni, hogy fiatalon milyen vezető lennék, hogyan tudom úgy motiválni az embereket, hogy én magam sem kapok fizetést, de adni sem tudok senkinek, aki velem egy csapatban dolgozik. Szeren-

csém volt, jó embereket válogattam magam mellé, sok sikert értünk el.

VI. évben viszont a tanulásra kellett Gézának koncentrálnia. Ez az egyik legnehezebb év az orvosin. A véletlen folytán köz-

vetlenül egy tisztelegő ösztöndíjat Angliába, ahol a yorki egyetemen egészségügyi közgazdaságtant tanult. Erdesek volt, vallotta, legfőképpen pedig úgy érezte, hogy végre rátalált a jó útra.

– A yorki egyetem miatt hasznatlanom kellett egy évet a közgázon. S miután közben megszűnt a levelező tagozat, úgy nézett ki, hogy az egész eddigi tanulmányom kútba esett. Kérvények sorát írtam, hogy folytathassam, mire végül is Mészáros Tamás dékán megnyugtatót, aki két és fél évet már elvégzett, azt semmiképpen sem zárják ki az egyetemről egy részképzés miatt.

Így került végül is Géza – mi-közben diplomás orvos lett – a közgázon a nappali tagozatos hallgatók közé. Jelenleg IV.

éves gazdálkodási szakos hallgató. Mára már végleg eldöntötte, gyakorlati szakember akar lenni. Erre az elhatározásra készítették őt a megváltozott körülmények. Korábban menő dolog volt orvosnak lenni, az aránylag jó fizetés és a hálapénz mellett. Az elmúlt öt évre visszatérvizint viszont azt látta, hogy az orvos egyre hátrányosabb helyzetbe kerül anyagilag. Mivel az átlagember folyamatosan elszegényedik, kevesebb jut hálapénzre is. Annak a legszegényebb rétegnek pedig, amelyik megtölti a kórházakat, egyáltalán nem futja hálapénzre. Ez zsákutcából a közgáz jelentette számára a kitörést.

– Jelenleg csak tanulsz, de mi az elképzelésed a közgáz után?

– Két év múlva, ha megszerzem a közgazdasági diplomát is, még két évig továbbtanulok, miután most szeptemberben kezdtem el a tanulmányaimat a Kanadai-Magyar Menedzserképző Intézetben, ami 4 éves. Ez az intézet kimondottan kórházi menedzsereket képez és

MSc.-diplomára jogosít. Mondhatom, hogy most jól le vagyok terhelve olvasnivalóval. S mivel bizonyos időszakokban Kanadában is lesz oktatás, ezért a dékán úr engedélyezte, hogy egyéni tanrenddel járjak a közgázra. Vannak órák, amikre be tudok járni és vannak, amikre nem. 28 éves koromra talán sikerül mindent eltanulást befejeztem iskolaszerűen. S ha valahogy megszökhetem a katonaság elől, akkor mint egészségügyi menedzser több helyen is dolgozhatok: kórházi menedzserként, a társadalombiztosításnál és a gyógyszeriparban.

Hol szeretnék működni? A kérdés számomra már eldőlt. A legjobban a kórházi menedzserment érdekel. Esetleg független menedzserként is el tudom magamat képzelni, tanácsokat adva a különböző kórházaknak. En döntöttem, csak azt hiszem, még politikai szinten nem értek meg a fejem arra, hogy belássák, azokat, akik a kórházban milliós értékekkel gazdálkodnak,

mint első számú vezetőket, ennek megfelelően kellene megfizetni, és végleg el kellene felejteni a közalkalmazotti tarifát.

– Végül is áruld el, hogy kerültél kapcsolatba a divatszakkával, a reklámmal?

– A tanulás mellett valamiből meg is kellett élni. Eleinte statisztáltam, Mészáros Márta filmjében. Egyszer-egyszer eljuttattam reklámfilm-válogatásra is. Szerencsém volt, kiválasztottak kisebb szerepekre. Közben megismerkedtem jó néhány manóken-nel, akik ugyancsak ezen a területen nyomultak, és segítségemre voltak a modellügynökségeknél. De az egész soha egy percig sem gondoltam komolyan. Már két éve abba is hagytam. Addig ugyanis még sok volt a munka és kevés a főka, mára megfordult a helyzet. Ettől függetlenül is érdekesnek tartottam bepillantást nyerni a reklámfilmek világába.

– Hogy indulsz az életnek?

– Azon a területen, ahová ké-szülök, úgy érzem, sikeres leszek. Ezt lehet, hogy az optimizmusom mondatja velem.

H. E.

JEGYZET

Talán vannak néhányan, kik olvasták a Közgazdász előző számában megjelent cikkemet, hisz számukra lehet csupán világos a kontinuitás, melyet e soron következő írás tartalmaz. Mint azt az előbb jelzett cikkben említettem, a most következő gondolati sort a létszámszabályozásnak kívánom szentelni.

Tény, hogy a Föld népessége a kritikus mezőben helyezkedik el, mutatják ezt a különböző régiókban egyre-másra jelentkező éhínségek. Külön kiemelendő itt a Szahel-övezet, ahol a permanens éhínségi hullám immár évtizedes léptékekkel mérhető csupán. Nem jelentene persze gondot sehol és semmilyen körülmények között a lélekszám, ha az hozzá lenne igazítva a környezeti eltartóképességéhez. Az eltartóképesség alatt nem az abszolút, hanem a relatív eltartóképességet értem, ami számomra azt jelenti, hogy a természeti környezetet csak részben használjuk fel az emberi igények kielégítésére, s megteremtődne a természet és a civilizáció egymás mellett élésének képessége.

Szabályozni kell tehát az emberiség lélekszámát,

aminek több technikai megoldása is lehetséges, ezek közül a legkézenfekvőbb talán a születésszabályozás.

Aki figyelemmel kísérte az elmúlt néhány hónap történéseit, talán észrevette, hogy ez a kérdés volt a Demográfiai Konferencia egyik központi gondolata. Igaz ugyan, hogy sajnos nem volt sikeres, döntés vagy határozat nem jött, nem jöhetett létre, de legalább nyilvánvalóvá vált, hogy mik/kik a probléma megoldásának kerékkötői. Maga a születésszabályozás is két részre bontható, egyrészt a megtermékenyítést megelőző, másrészt az az utáni módszerekre. Míg az első csoport elég széles lehetőségeket kínál (óvszer, pesszárium, spirál, hormontableta stb.), addig a másodikba az esetek nagy többségében csak az abortusz tartozik.

Nyilvánvaló, hogy minden tekintetben a megelőzés a jobb, kevésbé káros és problémás megoldás, tehát törekedni kell ennek minél szélesebb körben való elterjesztésére. Felvetődik persze a kérdés, hogy ha csupán ennyi a megoldás az üdvösséghez vezető úton, miért nem történik minden e szerint.

Az emberiség döntő többsége olyan társadalmi, szellemi környezetbe beágyazottan éli életét, ami alapvető befolyásoló tényezőként hat. A vallások túlnyomó többsége, pontosabban evilági megtestesítői istenek,

az egyházak szigorú tiltással élnek

minden ez irányú törekvéssel szemben. Az abortuszra kategorikusan nemet mondanak szinte kivétel nélkül, de általában a többi módszert is elutasítják. Teszik ezt többnyire az emberi élet szentségére, az Isten elleni vétkezésre való hivatkozással, bár tökéletesen ellentmondva az előbbi cikkemben felvázolt kiterjesztett Isten-logikájával.

Néha a bigott vallási fanatizmus – nem a szektákra célok (!) – komoly anomáliákat, tudathasadásos helyzeteket produkál, mint példának okáért az az USA-beli eset, mely során

egy lelkész két nőgyógyászt lőtt agyon

– az élet védelmében –, mert azok abortuszokat hajtottak végre. Nem kevésbé megbotránkoztató, hogy Jézus Krisztus földi helytartója – II. János Pál, a szex és a testi szerelem terén hatalmas tudásanyagot felhalmozott szentatyja – nemrégiben kiadott

enciklikájában – természetesen mélyes humanizmusától és éleslátásától vezéreltetve – azt az erős intelmet bocsátotta ki a katolikus emberiség számára, hogy semmiféle művi eszközt ne használjon a terhesség megelőzésére, avagy megszakítására. Gondoljunk bele, hogy milyen hatással lehet ez az olyan országokban, ahol nálunk sokkal nagyobb az egyház befolyása, s főleg a fejlődő Dél-Amerika országaiban, ahol ráadásul amúgy is meglehetősen magas a népszaporulat.

De tekintsük a pápai kinyilatkoztatást a tények tükrében. Jelen korunk legpusztítóbbnak tűnő betegsége elsősorban a nemi érintkezések alkalmával terjed, következésképp két lehetőség kínálkozik a megelőzésre, vagy alkalmi kapcsolataiban az ember – akár kényelmes, akár nem – óvszert használ, vagy él az önmegtartóztatás mindenképpen nemes, de meglehetősen embert próbáló és teljességgel fölösleges módszerével. Minthogy ez utóbbi csupán az emberek elenyésző hányada számára vonzó megoldás, és a pápai tiltás az első lehetőséget megszünteti, nem kizárt, hogy egy újabb lehetőséget nyitottunk csupán a kór számára.

Nagy vihart kavarnak minden egyes országban az ún. abortusz-törvények, amelyek

jogi korlátokkal próbálják leszűkíteni a nők emberi jogait,

rendelkezésük szabadságát saját testük fölött. A rendszerint férfibtöbbségű törvénykezés tökéletes lelki nyugalommal hoz olyan adminisztratív direktívákat, amelyek a nőket a szülésre kényszerítik; jogi alapon határozzák meg az embert, s nem a biológiát tekintik kiindulópontnak. Ha mélyebben belegondolunk, a petesejt, amiből a magzat végül is kifejlődik, az asszony része, nem önálló lény! Úgy vélem, az anya feladata, hogy eldöntse, mit kíván tenni saját testének ezen részével, mint ahogy eldöntheti azt is, hogy pl. felajánlja-e egyik veséjét egy másik ember életének megmentésére. Minthogy az abortálás lehetséges időpontjáig az embrió még közel sem életképes,

fölszemes egy életképtelen sejtthalmaz emberi jogairól beszélni.

(Mellesleg megjegyezzem, hogy az úgymond nem „civilizált” társadalmakban a születés utáni 3-7 napig nem tekintik embernek az újszülöttet, nem lévén ismeretük annak életképességéről, persze nem mondhatom azt, hogy ezt át kellene vennünk fenemód civilizált közegünkbe.)

Úgy gondolom, az emberek, az emberiség bizonyos irányba nevelésére kellene először is nagy súlyt helyezni. Fontos lenne, hogy mindenhol fel tudják mérni világszerte az emberek azt, hogy ahhoz, hogy gyermekeik számára jobb minőségű életkörülményeket tudjanak biztosítani, ahhoz az kell, hogy

családtervezési stratégiájuk anyagi teljesítőképességükhöz igazodjék.

Ennek a gondolatmenetnek persze előfeltétele az, hogy emelkedjék az emberek tudásszintje, megjelenjen az igény a magasabb minőségi szintet jelentő életvitel kialakítására, s ez párosuljon a közeg hasonló irányú elmozdulásával. Az ember ugyanis nem szívesen vállalkozik önállóan a sokaságtól eltérő magatartásformák átvételére, különösen nem egy komoly mezevvel bír, alacsony ismereti szinten elhelyezkedő közösség esetében, amely közösség esetleg ki is lökheti magából az asszimilációra nem képes, vagy főleg az arra nem hajlandó egyedet. Különösen problémás ez, ha látszik egy olyan eszmei háttér – legyen ez szokásrendszer, vagy vallás/egyház, miegyéb – mely kifejezetten merev, dogmákra épül és a progresszió ellen hat.

Nagyon lényeges tehát, hogy az államok felállják azt a feladatot, mely segíti népeik szellemi felemelkedését, mert ez a kizárólagos módja annak, hogy a népességszabályozás technikai része egyáltalán értelmezhető, felfogható és elfogadható legyen az emberek számára. Ha ez a lépcső kimarad, csupán meddő próbálkozás mindennemű propaganda a születésszabályozás mellett: fölöslegesen kidobott pénz minden technikai megvalósítási kísérlet, egy ismeretlen, szokatlan és értelmezhetetlen elgondolás minden esetben zaklatásnak tűnik, ellenérzéseket vált ki és szükségszerűen csődöt mond.

Erdélyi Sándor

A TANSZÉK

(Tanszéki értekezlet. Mindenki jelen van. Még a félállásúak is óraadóik is.)

Futó Péter: Na, kollégák, ma miről legyen szó? Mi az, amiről már olyan régen beszélgettünk?

Körös Béla: Van itt egy alapvető kérdés...

Stócz Ica: Nem szeretném, ha a péhádéról lenne szó megint.

Körös: Ugyan, kérlek...

Ekszőli Dénes: Mi másról lehet szó, mint a szabadon választható fakultatív törzsszemináriumomról, ami a szakirányosoknak kötelező.

S. Neki Iván: Frászt. Azt kellene már végre eldönteni, hogy mi legyen a vidám banki pénzzel. Vezér már megint telefonált, hogy megsürgesse a dolgot.

Cseh. Cs. Emőke: Én sérelmezem, hogy görkorsolyának a folyosón. Ráadásul a második emeleten. Valamit tenni kell ezügyben.

Perényi: Szerintem ne kerülgessük a forró kását. A legégetőbb kérdés a menza. A múltkor is rántott gombát kértem és rántott sajtot adtak, a pénztárnál meg átvágtak egy tízesel. Pedig úgyis minden héten emelik az árakat.

Futrinka: Oda kell figyelni. Viszton most, hogy a beszámoló

lasi időszak ilyen jól sikerült, ki kellene sorsolni, hogy a most meg nem felelték közül kik bukjanak meg félévkor. Elvégre nem bízhatunk mindent a haranggömbre.

Vidék Lajos: Én megpályáznék egy ösztöndíjat egy marhájó nyugati egyetemen, és publikálni fogok egy hidekklassz nyugati folyóiratba. Dekát meg megeheti a sárga irigység.

Elfog Lali: Engem érdekelne, hogy lesz-e idén is ruhapénz. Van erről valami infó? Mert ez a nejemet is érdeklené.

Beckre Pál: Nekem mindegy, hogy miről lesz szó.

Futó: Akkor jó. A legégetőbb kérdés nem más, mint a szoborkérdés. El kell döntenünk, hogy hol, mikor, milyen szobrot állítunk, ültetünk, ragasztunk.

Ekszőli: Ragasztani semmiképp. Akkor nem lehet odébrakni, ha megváltozik a széljárás.

Stócz: Mit szólnátok felfújható szobrokhoz? Ha jön valaki, vagy itt tartják a kongresszust, akkor egyszerűen leeresztjük.

Beckre: Az jó, mert akkor azt is lehet variálni, hogy mekkorára fújjuk. Egyik héten egyik nagyobb, másik héten a másik.

Körös: Én a héten mindenképpen kerekas állványokat javasolnék. Akkor nemcsak a méretét lehetne változtatni, hanem a helyét is. Ha valamelyiket megunja a tanszéki titkárság előtt, egyszerűen áttoljuk a könyvtárba.

Futrinka: És mi van, ha valaki behoz egy szobrot az utcáról. Egyszerűen felállíthatja ott, ahol akarja?

Futó: Legfeljebb odébbtoljuk. De most akkor beszéljünk a festményekről is. Az legalább ilyen fontos.

Cseh: Festmény elé ne tegyünk szobrot!

Körös: Egyetértek.

Ekszőli: Es szobor mögé ne tegyünk festményt.

Elfog: Nekem mindegy, én úgyis csak hetente egyszer jövök be.

Beckre: Nekem is mindegy, pedig én majdnem mindennap itt vagyok, igaz, hogy a másik épületben van az óráim.

Futó: Úgy érzem, mindent sikerült megbeszelnünk. Még egy dolgot szeretnék hozzáfűzni: nem én mondtam a múltkor, hogy a Tanszék a szétesés jeleit mutatja.

(S. Neki és Futó Péter összefutnak a büfében.)

S. Neki: Hallottam, hogy új tárgyat fogsz indítani Péter.

Futó: Feltéve, hogy sikerül elfogadhatni az alvezéri tanácsal.

S. Neki: Miért, mi a problémája?

Futó: Tudod, engem is fenyeget a Görbe történet réme.

S. Neki: Nem hiszem, hogy a jó öreg Jégtörő bárkit is fenyegetne!

Futó: Hát nem tudom, ugyanis az alvezéri altanácson elég szigorúan felléptek, hogy a történelem főleg a görbékkel kapcsolatos, nem része a tudomány fő áramának, sőt alapvetően egy ezoterikus és üldözendő területről van szó.

S. Neki: De hiszen a világ mindenütt tanítanak ilyet.

Futó: Ez igaz, de ettől még nálunk nem kell. Nem vagyunk mi a Nyugat kiszolgálói. Helyette javasolta Paprikák, hogy vonjanak össze néhány, egymáshoz közel álló tantárgyat, és a kötelező tantárgyak között ezek legyenek.

S. Neki: Mint például?

Futó: Például a görbe történetet és a globális gazdaságtant.

S. Neki: De hát mi köze van egymáshoz a kettőnek?

Futó: Csak annyi, hogy egyik sem a helyi mainstream része. De ez elég fontos szempont. Már ki is találták, hogy az előadásokat Szentés Mátyás tarthatná.

S. Neki: Szóval most ettől félsz, hogy nem férsz bele a tiszta tudományba?

Futó: Mármost Zareczky tudományába?

S. Neki: Így is lehet mondanivaló. Na viszlát!

Futó: Viszlát!

i Kortársaink!

Kiállítás

az aulában 1994. november 28-tól december 2-ig.

Bodnár Enikő (1969 - ...)

„Berta” Bencze László (1968 - ...)

Karcag Éva (1967 - ...)

Koczogh Anikó (1969 - ...)

Kotormán Norbert (1967 - ...)

Nagy Attila (1966 - ...)

Péli Mandula (1969 - ...)

Szigethi Dóra (1969 - ...)

Tolnay Imre (1968 - ...)

Veres Andor (1967 - ...)

Tudjunk egymásról!

AEGEE-AGORA

1994. november 11-13-án rendezték meg Montpellier-ben az AEGEE ez évi második Agoráját, mely – akik már kicsit is ismerik szerveztünket tudhatják – az AEGEE évente kétszer megrendezett „parlamentje”, azaz törvényhozó testülete. Ez az a rendezvény, ahol elvileg minden antennának képviselőtnie kell magát, hiszen ennek során vitatjuk meg a következő félév legfontosabb eseményeit, a megvalósítandó projektek



kérdéseit, az aktuális problémákat és nem utolsósorban az új CD (Comité Directeur – igazgatótanács) tagok megválasztására is sor kerül.

Az AEGEE-Budapest 6 taggal képviseltette magát, köztük 3 vezetői tag és az AEGEE Europe korábbi elnöke is (aki esetleg nem tudná *Kigyós Zsuzsáról* van szó). Rajtuk kívül több mint 400 résztvevő jött össze Európa minden tájáról, még a távoli Lund, Isztambul és Edinbourgh is elküldte képviselőit, sajnos azonban a keleti országokból kevés tag tudott csak eljönni. Igazán szerencsésnek mondhatjuk magunkat, hiszen a hangulatos dél-franciaországi városban számunkra szeptemberi idő fogadott csodálatos napsütéssel és tavasziasan zöld környezettel. A város szépségeit azonban csak péntek délelőtt élvezhettük, mivel délután már megkezdődött a munka a „workshopokban” és a hét végén pedig a szokásos feszített ütemben zajlott le maga az Agora. Így aztán a szombatot és vasárnapot a városháza tanácstermében töltöttük és a hol érdekesen alakuló, hol kevésbé izgalmas vitákat és beszámolókat hallgattuk. Persze véleményünkkel mi is próbáltuk alakítani, segíteni a döntések meghozatalát, főleg hogyha minket is közelebről érintő kérdésekről esett szó. Az AEGEE Europe elnökének, illetve a treasurer (aki büszkeségünkre szintén antennánk tagja, *Molnár Katalin*) féléves beszámolójának elfogadása után került sor a konkrétan témájú workshopokra (10. évforduló, TEAM project, Summer University, Education, Tempus stb.), ahol már kisebb csoportokban az adott téma iránt érdeklődők vi-

tatták meg az aktuális kérdéseket, adták elő ötleteiket és az eredményekről az újra összegyűlt Agora döntött. Akiket közelebről érdekel, hogy pl. a SU., 10. évforduló és a TEAM-mel kapcsolatban milyen új fejlemények születtek az irodában érdeklődhetnek.

A legizgalmasabb pillanatok a hétvége legvégére maradtak; az új európai vezetőség (CD) megválasztásakor vasárnap este kicsit elszabadultak az indulatok, mivel a 6 hónapja, Münchenben megválasztott elnök (akinek megbízatása egy évre szól ugyan, de félév elteltével újra meg kell szavazni) az eredmények megtudtával úgy döntött, hogy mivel a jelenlevők csupán 52%-a biztosította bizalmáról, nem kívánja a továbbiakban betölteni a tisztségét. Így aztán bejelentése után egy pillanatra halálos csend lett, majd hosszas vita kezdődött, mely során sokféle vélemény látott napvilágot, ám abban egyetértettünk, hogy éppen most amikor a 10. évforduló közeleg nem maradhat a szervezett elnök nélkül. Végül a CD-ből most leköszönő *Christina Thorsson (AEGEE-Lund)* vállalta fel a posztot járó teendőket – látván, hogy kevesen jelentkezhetnek eséllyel és érezvén, hogy neki megvan a megfelelő tapasztalata. Az időközben kicsit megcsappant létszámú képviselők végül több, mint 80%-os aránnyal megválasztották.

Ami tehát nagyon fontos és szeretnénk mindenki figyelmét felhívni, hogy januártól megkezdődnek a **10. évforduló** eseményei, amelyek sok érdekes, színes programot ajánlanak, érdemes hát benézni irodánkba részletes információért. Még ennél is lényegesebb, hogy az AEGEE-Budapest április 23-25. között **SPOTLIGHT** címmel szervez konferenciát, amelyhez mindenki segítségét, ötleteit szívesen fogadjuk. Ezenkívül nagy valószínűséggel egy év múlva, 1995 novemberében mi rendezzük meg az őszi Agorát, amelynek szervezése sok-sok munkát igényel. Itt a lehetőség tehát mindenki számára, hogy végre aktívan részt vehessen az AEGEE-Budapest tevékenységében!

Várunk Benneteket!

AEGEE-BUDAPEST
Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem
1093 Budapest
Fővám tér 8. I. emelet
163. szoba
Tel: 217-6692

Sítábor

Ismét lesz közgázós sítábor Szlovákiában a Sziléziai ház melletti legendás terepen. A kezdőknek szóló tanfolyamot Zsadányi István vezeti majd 1995. január 21-től 28-ig. A Sziléziai házban két-, három-, vagy négy-hat ágyszobákban lehet lakni, zuhany és felpánzió foglaltatik az árban. Jelentkezéskor a 2200 forintos utazási költséget kell befizetni a testnevelési tanszéken, a körülbelül 9200-10 400 forintos részvételi díjat a helyszínen, szlovák koronában szedik majd be. Sifelszerelés az egyetemi síszeretárból kölcsönözhető. A helyszínen sífelvonó van. A Sziléziai ház csak gyalog közelíthető meg, egy-két óras gyaloglással. Jelentkezni december 9-ig lehet a testnevelési tanszéken.

Hol vannak a katonák? éneklő Marlene Dietrich az édesbús dalt felidézve a második világháború szomorú emlékeit. Hol vannak a katonák? Az úttest kövén fekszenek holtan, szétvetett lábbal, golyótól átfúrt mellkassal, felpuffadva, zölden. Akik erre emlékezhetnek, lassan kihálnak. Bombák, aknák szaggatva földünkön lassan ötven éve már, hogy béke van. Hol vannak a katonák? A régi utca helyén is ház áll, az eltűnt katonák posztján generációk váltották egymást. Őrízve a békét. Miközben már vita folyik arról is, hogy milyen legyen a haderőnk, sorállományos vagy netán zsoldos, sőt egyes csoportok hangot adnak annak is, hogy az emberi szabadság jogán kellene hogy döntsön mindenki, akar-e sorkatona lenni vagy sem.

Kiss András és Kalcsó Gyula, az egyetem III. éves hallgatói és honvédelmi ösztöndíjasok. Vajon milyen cél vezette őket a katonai pályára, amikor közismerten nincs pénz a seregre, csökkenteni kell a tiszti állományt is, amikor nyílt titok, hogy az egyetemisták körében szinte általános vágy megszűni a katonaságot?

Kiss András: Jó volt a propagáló Nógrádi György, a védelem-gazdaságtan tanszék oktatójának személyében. Őt küldték ugyanis az egri Neumann János Számítástechnikai Szakközépiskolába, ahova mindketten jártunk – ösztöndíjasokat toborozni. Főleg az előnyöket esetelte. A katonaság felkínálta azt a lehetőséget is, hogy felkészítenek bennünket az egyetemi felvételre, s ha sikerül bekerülni eldönthetjük, akarunk-e kötni velük szerződést vagy sem. Végül is az első évfolyam elkezdésével így letűntünk honvédelmi ösztöndíjasok.

Milyen előnyökkel jár a honvédelmi ösztöndíj?

Kalcsó Gyula: Ingyenes kollégiumi ellátás, havi 2000 forint ösztöndíj, ebéd-hozzájárulás és évente hat vasúti retúrjegy költségeit is fedezi.

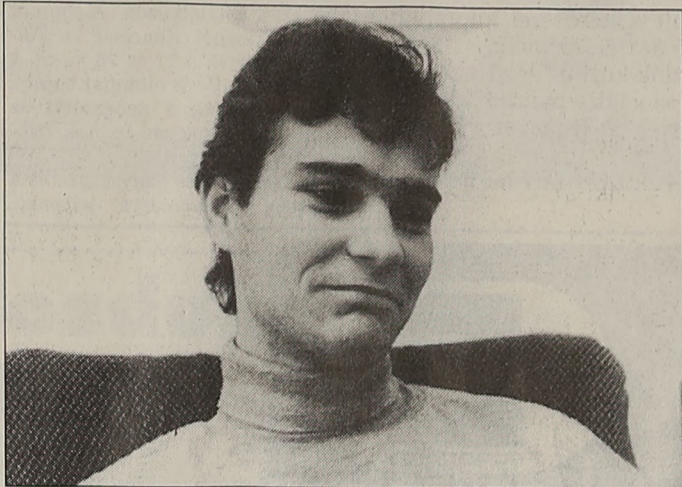
Hol van a kollégium?

K. A.: A Bolyai János Katonai Műszaki Főiskola kollégiuma a Népliget közelében van. Itt lakunk. Ez egy jól felszerelt kollégium. Uszodája, mozija, teniszpályája is van.

Korábban gondoltatok arra, hogy hivatásos katonák lesztek?

K. A.: Nem volt soha ilyen beállítottságom. A tanulmányokban előrehaladva jutottam erre a döntésre. A középiskolában a számítástechnikán kívül könyvelést is tanultunk. Akkor jött a közgazdasági attitűd. Így a továbbtanulást két irányban folytathattam, számítástechnikai vagy közgazdasági vonalon. Mi elég sokan a közgazd mellett döntöttünk.

K. Gy.: Szülői hatásra sokáig rendőr akartam lenni. Az általános iskola vége felé azonban



Kiss András

egyre inkább érdekelték a kreativitást igénylő feladatok, amelyek új megoldásra készítik az embert. Így esett a választásom a Neumann iskolára, majd az egyetemre.

Gondolom, ha végeztek mint hivatásos katonák, közgazdasági területen fogtok dolgozni.

K. Gy.: Úgy tudjuk, a katonaságnál ezen a területen még nagyon sok lehetőség van. Nem sok egyetemi végzettségű közgazdász szakemberrel rendelkeznek. Olyan kecsesítő ígéretet kaptunk, hogy a katonai gazdasági irányítás felsővezetésében minisztériumi vagy megyei szinten lesz helyünk.

Nem sokan tudják rólatok, hogy honvédelmi ösztöndíjasok vagytok. Akik tudnak róla, mit szólnak hozzá az egyetemem?

K. A.: Felhúzzák a szemöldöküket, csodálkoznak. Van aki megkérdezi, mi a módja, hogy lehet valaki ösztöndíjas. De az évfolyamról még senki nem követte a példánkat. Mi is úgy tapasztaljuk, hogy az egyetemisták körében ma sikk arról beszélni, ki hogyan akarja kikerülni a katonai köteleiséget. Számunkra ez egyáltalán nem etikus. Úgy véljük, ez egy köteles-

Zászlósjelöltek

ség, amit teljesíteni kell. Persze a mi esetünk más. Mi a katonai pályát élethivatásul választjuk. S miért ne lehetne ezt is ugyanúgy szeretni, mint más pályát? **Voltatok már katonai kiképzésen? Sok rossz hír járja a kiképzőtisztekről.**

nincs mód. A kiképzés megedzi az embert. Korábban, amikor a sorkatonáknak még nem volt ennyi joguk mint ma, valóban előfordulhattak túlkapások a kiképzésnél. Ma már felléphetnek az őket bánalmazókkal szemben. Ezért a



Kalcsó Gyula

K. Gy.: Jövő nyáron, harmadév végén kapunk egy hónapos katonai kiképzést. Nem tartok tőle. Az embernek szüksége van rá, hogy megbizonyosodjon arról, mire képes miután a civil életben erre

durvaság esélye minimális. Mi a kiképzés után zászlós állományba kerülünk.

Mit szoltak a születek ahhoz, hogy hivatásos katonák lesztek? Nekik még elevenek lehetnek az emlékeik a háborúról.

Nem féltetek? Háború folyik délen is. Ez nem riaszt benneteket?

K. A.: A szüleinek nem volt kifogásuk. Egy háború esetén pedig így is úgy is hadkötelesek lennénk.

K. Gy.: A háborúnak pedig szerintem minimális az esélye. Mert előbb politikai szinten békéltető tárgyalások folynak és persze latba esik a nemzetközi helyzet is. Csak a legvégső esetben, ha nincs más megoldás, törhet ki a háború. Ennek azon-

tunk a biztonsággal, védelemmel és a nemzetközi történéssel. Most harmadéven is van fakultatív óránk. Idén a téma a katonai költségvetés. Megismerkedhetünk a Honvédelmi Minisztérium egyes osztályainak munkájával. Főleg olyan gazdasági területeken fogunk megfordulni, ahol esetleg a jövőben dolgoznunk kell.

K. Gy.: A tanszéken lehetőséget adtak a fénymásolásra, telefonálásra, a számítógép használatára, sőt mondták, ha gondunk van a tanulással, a tanári segítséget is biztosítják. Csakhogy még eddig nem éltünk vele.

Ennyire jól mennek a dolgok az egyetemem?

K. A.: Erősen be vagyunk táblázva. A kollégiumban szerepjátékkal foglalkozunk öten, rendkívül intenzíven. És tavaly óta floorballozunk az egyetemen. Van már egy menő csapat, mi az utánpótlás lennénk. Ezenkívül én nagy blues- és dzsesszzenérajongó vagyok. Eddig még minden budapesti blues-fesztiválon részt vettem, amire büszke is vagyok. Most sem hagyok ki a barátaimmal egy ilyen lehetőséget sem.

És a tanulás?

K. Gy.: A folyamatosságot megpróbáljuk fenntartani, de év közben nagy tanulásról nincs szó. Legfeljebb azokból a tárgyakból készülünk, amelyekből az órán szerepelni kell. Tanulni elsősorban a vizsga előtt szoktunk.

H. E.

WANT TO MANAGE AN
INTERNATIONAL
BUSINESS
FOR ONE WEEK?

Procter & Gamble challenge 50 top students across Europe and the Middle East to enter the real world of business finance by participating in the

1995 EURO FINANCIAL SEMINAR
AMSTERDAM; APRIL 2-7, MAY 7-12.

For this seminar we will invite excellent European and Middle Eastern students who combine

leadership with analytical skills, a good knowledge of English and expect to graduate in 1995 or 1996 with an outstanding academic record.

Travel and accommodation expenses will be paid for those students selected.

If your qualifications are in line with the above requirements, please send your Curriculum Vitae in English by January 9, 1995 to:

Euro Financial Seminar, Procter & Gamble Hungary
attn. Tibor Deák, Budapest, 1072 Budapest, Nagydiófa u. 11.

Procter & Gamble

Tudja, hogyan kell kezelni?

II. RÉSZ

Hogyan irányíthatjuk át a saját készülékünkre érkező hívásokat egy másik telefonra?

(Ha valaki tudja, hogy nem lesz a helyén, de nem akarja elveszíteni azokat a hívásokat, amik ez alatt az idő alatt érkeznek, akkor a hívásátírást)

bekapcsolva a hívásokat automatikusan átírányíthatja arra a mellékállomásra, amit a hívásátírányítás során beprogramozott.)

Átírányítás Multiset (kicsi) készülékkel:

1. Emelje fel a kézibeszélőt.
2. Tárcaázza a * 21 *-ot.
3. Tárcaázza annak a melléknek a számát, ahova az átírányítást kéri.
4. Tárcaázza a #-et.

- különleges lebegő hangot hallunk majd:
5. A kézibeszélőt tegye le.
- Az átírányítás megszüntetése:
1. Emelje fel a kézibeszélőt.
 2. Tárcaázza a # 21 #-et.
 3. A kézibeszélőt tegye le.

Átírányítás Dialóg (nagy) készülékkel:

1. Tárcaázza a * 21 *-ot.
 2. Tárcaázza annak a melléknek a számát, ahová az átírányítást kéri.
 3. Tárcaázza a #-et.
- A programozás befejezése után lebegő hangot hallunk:
4. Nyomja meg a BONTÁS gombot.

Az átírányítás bekapcsolt állapotában az ÁTÍRÁNYÍTÁS gomb világít és a kijelzőn a saját szám mellett a FOLLOW ME üzenet, valamint az átírányítási cél mellék szám látszik. Az átírányítás megszüntetése: 1. Nyomja meg az ÁTÍRÁNYÍTÁS gombot.

Fontos tudnivaló,

hogy amikor valaki visszatér a helyére, ne felejtse el megszüntetni az átírányítást. Egyébként az élő átírányítási kap-

csolatra mindkét készülék kézibeszélőjének felvételekor különleges tárcsahang figyelmeztet.

MEGHÍVÓ!

„Bausparen in Ungarn”

címmel tart német nyelvű előadást
OTHMAR DEROWSKI
egy most induló magyar-német vegyes építési
takarékpénztár vezető munkatársa.
Az érdeklődőket szeretettel várjuk
november 24-én 8 órakor
a BKE német nyelvi tanszékén
(Horánszky u. 20.) a III. emelet 6-os
teremben.
A téma aktualitását az adja, hogy
Magyarországon jelenleg több ilyen
takarékpénztár is szerveződik.

Konferencia a szociális partnerségről

Nemzetközi konferenciát rendez a politikatudományi tanszék a parlamentek és az érdekképviseleti szervezetek viszonyáról, különös tekintettel a szociális partnerség kérdéskörére.

Az esemény betekintést nyújt a kérdéssel kapcsolatos, cseh, horvát, lengyel, magyar, német, szlovák, szlovén és olasz tapasztalatokba. Az előadók között lesz Héthy Lajos a MüM államtitkára, a tárca szociális paktumfelelőse és Maurizio Cotta, a problémakör egyik legnevesebb szakértője.

A konferenciát december 2-4. között tartják a főépület III. előadótermében.

Judo MEFOB 1994-95.

Ismét a KÖZGÁZ rendezte november 6-án az év legnagyobb hazai egyetemi judoeseményét a Budapesti Honvéd csarnokában.

A verseny rekord nevezéssel indult, a csarnok majdnem kicsinek bizonyult. Első ízben volt a MEFOB egyúttal a főiskolai vb-válogató és az 1995. évi Universiade előkészítő versenye. A bajnokság erősségére jellemző, hogy a magyar hazai élmezőny jelentős része mint egyetemista mutatkozott be ezen a találkozón. A junior Eb-re készülő Kanczler és Tölgyesi nyerték a 71 és 78 kg-ot, a 95-öt a világ- és olimpiai bajnok Kovács Antal, a nehézsúlyt az idei junior magyar bajnok, Kovács Gábor.

Az érdeklődés nagyságára és a verseny színvonalára jellemző,

hogy 31 különböző felsőfokú oktatási intézmény hallgatói szereztek 1-5. helyezést.

Mindezek után érthető, hogy a közzéadott szurkolók, méltán örülhettek hallgatóink szép eredményeinek, hiszen a testnevelési egyetem csapatát kivéve, minden csapatnál lényegesen több helyezést szereztek. (A harmadik csapatot 21 ponttal előztük meg.)

Összesített csapateredmény:

- I. Magyar Testnevelési Egyetem
- II. Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem
- III. Rendőrtiszti Főiskola
- IV. Janus Pannonius Egyetem, Pécs
- V. ÁIF

Egyéni eredményeink, lányok:
Első helyezettek: Cseresnyés Bernadett, Bazler Andrea, Kereskes Éva

Második helyezett: Béres Lilla
Harmadik helyezettek: Hünlich Csilla, Kovács Erzsébet

Fiúk:

Első helyezett: Hetényi Géza
Második helyezett: Kovács Gábor

Harmadik helyezettek: Török László, Varró László, Völgyi Tamás, Rajmon Attila, Raskó Attila

Ötödik helyezettek: Deli Imre, Szabó A. Horváth, Tonkó

Hetedik helyezettek: Fülöp, Klemanovits, Németh

További szép sikereket!

Gratulálunk!



OTP Forintkártya

A legnagyobb

...és ami mögötte van

A világ egyik legnépszerűbb készpénz-helyettesítője

A világon közel 200 millió Eurocard/MasterCard emblémával ellátott bankkártya van forgalomban, ami ékes bizonyítéka a rendszer népszerűségének. Ez a világszínvonalú szolgáltatás már Magyarországon is elérhető.

Magyarország legnagyobb bankja

Az OTP Bank úttörő szerepet játszott a hazai bankkártya-kibocsátásban. A szolgáltatások fejlesztése együtt jár a választék folyamatos bővülésével, melynek legújabb

eredménye az OTP Bank forint-alapú Eurocard/MasterCard kártyája. Ennek a kártyának segítségével tulajdonosa mintegy 4000 magyarországi kereskedelmi és szolgáltatói elfogadóhelyen készpénz nélkül fizethet. Ha mégis készpénzre lenne szüksége, az OTP Bank több mint 100 bankjegykiadó automatájának bármelyikéből hozzájuthat. **Éjjel-nappal.** Ezek a szolgáltatások a kártya tulajdonosának semmilyen többletköltséget nem jelentenek. A kártya biztonságát egyfelől a PIN-kód (egy négyjegyű szám, melyet csak tulajdonosa ismer, s mely nélkül az automatából nem lehet pénzt felvenni), másrésről a kártyán található aláírásminta szavatolja. A kártya alapja az OTP la-

kossági folyószámla, annak minden előnyével. A negyvenéves múlt visszatekintő szolgáltatást az alapszolgáltatásokon túl egy sor újdonság (folyószámlahitel, lekötött betét, nonstop üzemelő, telefonos információs rendszer stb.) tette még kényelmesebbé.

...és Ön

Ha Önnek már van OTP lakossági folyószámlája, és havi munkabéretutalása minimum 20 000 Ft, vagy számláján egy hónapig 50 000 forintot tart, számlavezető fiókjában köthet OTP Forintkártyás szerződést. Ha még nincs folyószámlája, itt az ideje, hogy betérjen a legközelebbi OTP Bank fiókba.

OTP Forintkártya. Önnel a legnagyobb.



A Közgáz DiákCentrum következő műsora november 25-én, pénteken este 20.30-3.00-ig: Koncert: Sipos F. Tamás. Mozifilmek: Sorsjegyesek (am., fsz.: Bridget Fonda, Nicolas Cage); Az arcnélküli ember (am., fsz.: Mel Gibson, Nick Stahl). Non-stop funky and soul disco (d. j.: Szeles Tibor & Mihálszky Tamás). Jégkrémbar, koktéllbar, salátabar, teaház, karaoke-show.

December 2-án, pénteken este 20.30-3.00-ig: Koncert: a Tátrai band. Mozifilmek: Pancserock (am.); Időzített bomba (am., fsz.: Jeff Bridges, Tommy Lee Jones). Non-stop funky and soul disco (d. j.: Szeles Tibor & Mihálszky Tamás). Jégkrémbar, koktéllbar, salátabar, teaház, karaoke-show.

A Közgáz DiákCentrum műsora november 26-án, szombaton este 19.00-4.00-ig:

KÖZGÁZ GÓLYABÁL

Koncert: a PA-DÓ-DÓ együttes és a SUNNY DANCE BAND, Éles István és Horváth Szilveszter műsora. Non-stop disco (d. j.: Szeles Tibor).

Karaoke-show.
Mozifilmek: Aceventura (Állati nyomozó, am. vígjáték), Rejtélyes manhattani haláleset (am. vígjáték), Sorsjegyesek (am.), Időzített bomba (am.).

Jégkrémbar, teaház, kávéház, koktéllbar, salátabar, söröző, casino, golyák szépe választás, golyaavató, táncbemutatók, tombola.

Meghívók a helyszínen, valamint elővételben a főépület 165-ös szobájában kaphatók hétköznap 9-től 15 óráig és a KDC-irodában (főépület 144. szoba) hétfőtől csütörtökig 12-től 18 óráig.

Megjelenés kizárólag alkalomhoz illő öltözékben!

KÖZGAZDÁSZ

A
BUDAPESTI
KÖZGAZDASÁG-
TUDOMÁNYI
EGYETEM
LAPJA

Főszerkesztő:
Molnár Gabriella

Szerkesztőség:
Budapest IX.,
Fővám tér 8. 1093
Telefon: 217-4548
Kiadó: BKTE
94-5959

Szikra Lapnyomda Rt.
Budapest

Felöl vezető:
dr. Csöndes Zoltán
elnök-vezérigazgató
ISSN 0230-7529